

Ref.nr.:

Saksnr:

Dato: 04.09.2015

1. Forslag til forskrift om justering av markagrensen

§ 1 *Justering av markalovens geografiske virkeområde*

Det geografiske virkeområdet for markaloven justeres følgende steder:

- a) i Lier kommune: Bø og Gjellebekkstubben
- b) i Lunner kommune: Nedre Sørli i Vestbygda og Monsrud
- c) i Bærum kommune: Ila landsfengsel, området til gravlund mellom Dælimosen og Østernvannveien, Grorudenga, Trulsebråten, Kirkeby, Tobonn, Vensås, Aurevannsveien, Bærums verk, Engebråten og området ved Isi miljøpark
- d) i Enebakk kommune: Østmarka golfklubb, Langen, Landskaug og Gnr 91 bnr 36
- e) i Lørenskog kommune: Feiringåsen
- f) i Nittedal kommune: Aas gård ved Hakadal og ved Nittedal kirke
- g) i Oslo kommune: Holmenkollen Leir
- h) i Rælingen kommune: Blystadlia, Løvenstad, Kirkebyveien og Øgårdshøgda
- i) i Skedsmo kommune: Lahaugmoen
- j) i Ski kommune: Siggerud tettsted, Fiskestien, Lille Karlsrud, Skogstad/Sandvoll, Bondalsåsen/Vellumstadvika, Østre Solberg, Bøleråsen, Sagdalsbekken/Karlsrudbekken, Midtsjøvann, v/Bjerke Østre til golfbanen på Smerta, Smerta golfbane, Oppsandveien til Granerud skytebane, Granerud skytebane til Tomtervegen, krysset Siggerudveien/Levelstadveien og barnehagen på Siggerud
- k) i Hobøl kommune: Myrvoll, Burås, Kølabbonn, Unås

Virkeområde for markaloven er nærmere avgrenset som det fremgår av Klima- og miljødepartementets digitale kart "Markagrensen" datert 4. september 2015.

§ 2 *Ikraftsetting*

Forskriften trer i kraft straks.

2. Bakgrunn

Det geografiske virkeområdet for markaloven (Marka) består av områder i og omkring Oslo, slik det fremgår av Klima- og miljødepartementets digitale kart "Markagrensen" datert 2. april 2009, jf. markaloven § 2 første ledd.

Etter markaloven § 2 annet ledd kan Kongen ved forskrift treffe vedtak om justering av markagrensen.

Bestemmelsen åpner for at grensen kan både innskrenkes og utvides gjennom forskrift. Dette forslaget til forskriftsjusteringer omfatter i hovedsak innskrenkninger i grensen.

I juni 2007, da forslaget til ny markalov ble sendt på høring, var det foreslått i høringsbrevet at grensen skulle forankres i loven, men at den konkrete grensedragningen skulle gjøres av Kongen i forskrift. Senere i lovprosessen ble det imidlertid bestemt at lovens grenser skulle fastsettes direkte i loven. Det fremgår av lovforarbeidene at adgangen til å gjennomføre innskrenkende grensejusteringer i lovfestet markagrense "vil være den samme som ble sendt på høring" (Ot.prp. nr. 23 (208-2009) s. 38, 2. spalte og Innst. O. nr. 58 (2008-2009) s. 9). I innstillingen vises det til Miljøverndepartementets brev til kommunene 17. desember 2008. I dette brevet skriver departementet følgende:

"I henhold til lovforslaget vil nå markagrensen vedtas direkte i markaloven, samtidig som muligheten for grensejusteringer ved forskrift opprettholdes som opprinnelig forutsatt.

Grensen etter loven vil i det vesentlige samsvare med gjeldende Rikspolitisk bestemmelse (RPB) for Marka vedtatt ved kgl. res. 29. juni 2007. Lovforslagets forskriftshjemmel gir adgang til at grensen senere både kan innskrenkes og utvides gjennom forskrift vedtatt av Kongen. Det vil ikke være nødvendig med lovendring for å justere grensene.

Etter foreliggende forslag vil kommunene kunne ta initiativ til forskriftsendringer uten at det settes tidsbegrensninger. De reelle mulighetene for grensejusteringer er forutsatt å være de samme som etter det utkastet som var på høring."

At adgangen til å gjennomføre innskrenkende grensejusteringer etter markaloven § 2 skal tilsvare adgangen slik den var i forslaget som ble sendt på høring, innebærer en begrenset adgang til innskrenkninger i grensen. I høringsbrevet 26. juni 2007 (side 15) var markaloven § 2 annet ledd foreslått utformet slik at grensen gjennom forskrift kunne være gjenstand for "(u)tvivelser og mindre justeringer". I høringsbrevet skriver departementet:

"Andre ledd fastsetter at utvidelser, nærmere avgrensning av områder og mindre justeringer av eksisterende grenser, kan skje ved vedtak som treffes av Kongen. Det er lagt opp til at det skal skje en nærmere avgrensning av områdene. Dette betyr at det i de fleste tilfeller vil skje en nærmere angivelse av grensen innenfor det konkrete området som er angitt i § 2. Den nærmere avgrensningen av områdene skjer ved forskrift. Utvidelse med nye områder og justeringer av grenser skjer ved forskrift.

Det er gitt signaler om at det kan skje visse grensejusteringer i samband med vedtakelsen av loven. Dette skyldes i hovedsak at den konkrete grensen for noen kommuner kan være uhensiktsmessig i lys av deres behov for arealer til annen bruk enn friluftsliv. I hovedsak skal slike grensejusteringer være foretatt ved ikrafttreddelsen av loven slik at den grensen som blir vedtatt gjennom forskrift etter annet ledd, er endelig.

Grensejusteringer etter andre punktum etter lovens ikrafttreden bør derfor bare skje i særskilte tilfelle der den fastsatte grensen medfører store praktiske vanskeligheter som ikke kunne forutses ved grensefastsettelsen, eller der grensen medfører at særskilte verdier som loven tar sikte på å fremme blir skadelidende.”

Det fremgår således av lovens forarbeider at adgangen til innskrenkende grensejusteringer er begrenset til mindre justeringer. Dessuten er det et kriterium at grensejusteringene ikke må medføre at friluftsliv, natur- eller kulturverdier blir vesentlig skadelidende, jf. Ot.prp. nr. 23 (208-2009) side 38-39 og Innst. O. nr. 58 (2008-2009) side 9. Av innstillingen følger det at også hensynet til miljø- og friluftsverdier av lokal betydning skal tas med i en slik vurdering.

Videre skal det legges vekt på vern av kulturmiljø med kulturminner på lik linje med vern av markas naturmiljø, jf. Ot.prp. nr. 23 (208-2009) s. 17.

Endringer av markagrensen utover de justeringer markaloven § 2 åpner for må eventuelt foretas av Stortinget.

I vurderingen av de innkomne forslagene til grensejusteringer, har departementet lagt vekt på både hvor stort areal de aktuelle justeringene omfatter og hvor langt inn i Marka grensejusteringene vil strekke seg. Det er også lagt vekt på de samlede virkningene grensejusteringene vil ha i den enkelte kommune, og i Marka som helhet. Å ta ut større arealer eller gjøre vesentlige innhugg i Marka vil innebære endringer som det ikke er hjemmel for gjennomføre gjennom forskrift etter § 2.

Forholdet til arealplaner og dispensasjon etter markaloven

Departementet viser til at unntak fra byggeforbudet i Marka kan skje i form av konkrete dispensasjoner etter markaloven § 15 i den enkelte sak, eller som ordinær tillatelse etter markaloven § 14, dersom tiltaket er i tråd med reguleringsplan eller kommuneplan som er stadfestet i henhold til markaloven.

Dispensasjon kan bare gis dersom hensynene i lovens formålsbestemmelse ikke blir vesentlig tilsidesatt, og fordelene ved å gi dispensasjon etter en samlet vurdering anses for å være klart større enn ulempene for friluftslivet, naturmiljøet eller allmenne interesser. Kommunen har fullmakt til å avslå en dispensasjon, men har ikke fullmakt til å gi tillatelse før Fylkesmannen i det aktuelle fylket og eventuelle andre direkte berørte statlige eller regionale myndigheter er blitt hørt i saken.

Områder som ikke fremmes for grensejustering nå

Kommunene har meldt inn en rekke områder som ikke omfattes av vedlagt forslag til grensejusteringsforskrift. Flere av disse forslagene gjelder arealer som er for store til at de kan justeres i medhold av markaloven § 2.

Regjeringen vil gå igjennom de øvrige forslagene som ikke fremmes nå, og tar sikte på å fremme en egen sak for Stortinget vedrørende disse innen årsskiftet 2015/2016.

En rekke av disse justeringsforslagene er begrunnet i hensyn til boligbygging. Flere kommuner ønsker grensejustering av hensyn til planlegging av knutepunktutbygging. Skal det åpnes for knutepunktutvikling innenfor markagrensen, av hensyn til utbygging nær kollektivknutepunkter, bør dette vurderes for hele Marka under ett, og ut fra regionens behov for nye boligarealer. Regional plan for samordnet areal- og transportplanlegging i Oslo og Akershus er i prosess, og omhandler bla. ulike alternativer for fortetting og utbygging. Det er

naturlig at et en grensejusteringssak til Stortinget vedrørende eventuell knutepunktutvikling i Marka sees i sammenheng med den regionale planen.

Markalovens geografiske virkeområde vil etter justeringene være nærmere avgrenset i samsvar med kartet ”Markagrensen” datert 2. april 2009, jf. markaloven § 2 første ledd siste setning, med justeringer fastsatt i Klima- og miljødepartementets kart 27. august 2015 jf. markaloven § 2 annet ledd.

3. Saksbehandling

Markaloven § 2 åpner for at markagrensen både kan innskrenkes og utvides gjennom forskrift.

Det er ingen tidsfrist for å foreslå eller gjennomføre grensejusteringer etter markaloven § 2. Etter markalovens ikrafttredelse, fikk Klima- og miljødepartementet inn forslag fra flere kommuner om justering av markagrensen. Departementet sendte 10. august 2010 brev til fylkene og kommunene med arealer i Marka, der det ble opplyst at departementet ville vurdere de innkomne forslagene samlet i et felles høringsbrev, og at justeringsforslag som var ønsket behandlet i høringsbrevet måtte være departementet i hende senest 5. september 2010. Det ble videre opplyst at departementet tok siktpå å ha tilsvarende høringsrunder på senere tidspunkt etter behov.

Departementet avholdt 16. september 2010 et møte der alle kommunene med areal i Marka var invitert. På møtet ble det orientert om prosessuelle og praktiske spørsmål knyttet til Klima- og miljødepartementets gjennomgang av de innkomne grensejusteringsforslagene. Departementet opplyste at man i denne runden i hovedsak ville se på forslag til justeringer som innskrenker grensen i marka.

Videre avholdt departementet høsten/vinteren 2010/2011 separate møter med alle kommuner og private som hadde fremmet forslag om innskrenkende grensejusteringer, der de konkrete forslagene ble gjennomgått.

4. Høring

Utkast til forskrift om justering av markagrensen ble sendt på høring 28. mars 2012. I høringsbrevet var det vurdert forslag fra 12 kommuner samt ett privat forslag. I alt omfattet høringsbrevet omtale av 66 forslag til grensejusteringer, hvorav noen av disse gjaldt flere delområder. Mange av forslagene som var innmeldt ble avist av departementet i høringsbrevet, bl.a fordi de gjaldt for store arealer eller fordi de aktuelle tiltakene kunne gjennomføres også innenfor markagrensen.

Departementet opprettholdt 27 av forslagene helt eller delvis. Enkelte av forslagene omfattet flere delområder, slik at grensen ble foreslått justert 38 steder i 10 kommuner i høringsforlaget.

Høringsfristen var 28. juni 2012. Høringsbrevet ble sendt til følgende instanser: Arbeidsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Finansdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Fornyings-, administrasjons og kirkedepartementet, Forsvarsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og

beredskapsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Kulturdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet, Utenriksdepartementet, Statens landbruksforvaltning, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Fylkesmannen i Buskerud, Fylkesmannen i Oppland, Fylkesmannen i Østfold, Buskerud fylkeskommune, Oppland fylkeskommune, Akershus fylkeskommune, Østfold fylkeskommune, Asker kommune, Bærum kommune, Enebakk kommune, Gjerdrum kommune, Hobøl kommune, Hole kommune, Jevnaker kommune, Lier kommune, Lunner kommune, Lørenskog kommune, Nannestad kommune, Nittedal kommune, Oppegård kommune, Oslo kommune, Ringerike kommune, Rælingen kommune, Røyken kommune, Skedsmo kommune, Ski kommune, Statsskog, Feiring Bruk AS, Norsk Bonde- og småbrukarlag, Det norske skogselskap, Den norske Jeger og Fiskerforbund, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Markarådet, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Norges Bondelag, Norges Naturvernforbund, Norges Skogeierforbund, Norskog, Oslo og Omland Friluftsråd, Sabima, WWF Norge, Skiforeningen, Akershus idrettskrets, Oslo idrettskrets.

Departementet har mottatt 46 høringsuttalelser. Av disse hadde Fylkesmannen i Oppland, Fylkesmannen i Buskerud, Akershus fylkeskommune, Statens landbruksforvaltning, Statens Vegvesen, Kulturdepartementet, Samferdselsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Arbeidsdepartementet, Utenriksdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Lier kommune, Enebakk kommune, Oppegård og Hobøl kommune ingen merknader til utkast til forskrift om justering av markagrensen.

4.1 Generelle merknader til prosess og saksbehandling

Flere høringsinstanser har kommentert den forutgående lovprosessen. Ski kommune og Taraldrud Sameie v/Einar Holum mener at markagrensen i 2009 ble fastlagt uten at kommunene fikk anledning til å bli hørt, men at det skulle gis anledning til å gjøre justeringer gjennom forskrift.

Akershus Bondelag påpeker i sin høringsuttalelse at det først ble bestemt at den konkrete grensedragningen skulle gjøres i forskrift etter høring, men at dette senere i lovprosessen ble endret til at Markas grenser skulle fastsettes direkte i loven, med lovnad om at det ville være mulig med grensejusteringer i ettertid. Akershus Bondelag mener at svært mange av de arealene hvor det nå ikke er hjemmel for grensejustering på grunn av for stort arealmessig omfang, er områder for næringsutvikling som kommunene ville ha foreslått lagt utenfor Marka dersom det hadde vært gjennomført en korrekt høringsprosess i saken, og at dette er grunnen til at det er kommet inn så mange relativt store endringsforslag til markagrensen.

Nittedal kommune uttrykker stor skuffelse over prosessen med fastsettelse av markagrensen i markaloven. De fremhever at markagrensen er viktig for å ivareta flotte verdier, men også en sterk barriere for fremtidig arealutvikling i tråd med overordnet arealpolitikk. Nittedal kommune mener at dersom man hadde lagt opp til en reell prosess for justering av markagrensen før loven ble vedtatt, ville man bevart like mye areal i Marka, og samtidig tatt hensyn til fremtidig utvikling i pressområder.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet noterer seg at flere høringsinstanser er kritiske til hvordan grensespørsmålet ble håndtert i lovgivningsprosessen. Departementet finner ikke grunnlag for å kommentere dette ut over å presisere at departementet forholder seg til markaloven slik den ble vedtatt av Stortinget, med de rammer som følger av lovtekst og forarbeider.

4.2 Generelle merknader til Klima- og miljødepartementets vurderinger av justeringsforslagene fra kommunene

Oslo og Omland Friluftsråd og DNT Oslo og Omegn støtter Klima- og miljødepartementets vurderinger, og mener departementet har forholdt seg til lovverket på en gjennomført og enhetlig måte, og at departementet har kommet kommunene i møte der dette har vært naturlig uten at dette har gått ut over interessene markaloven er satt til å ivareta. Oslo og Omland Friluftsråd og DNT Oslo og Omegn er av den oppfatning at departementet har lagt et godt grunnlag for videre praktisering av loven. Oppegård kommune støtter generelt en streng praktisering av markaloven.

Oslo og Akershus bondelag, Bærum kommune, Lunner kommune, Nittedal kommune, Rælingen kommune og Markarådet mener departementet gjennomgående har vært for streng i sin tolkning av markaloven når det gjelder å imøtekomme kommunenes forslag til justeringer av markagrensen.

Akershus Bondelag viser til at flere områder er blitt regulert til hyttebygging med allerede fradelte tomter før markagrensen ble lovfestet gjennom markaloven, men at disse tomtene nå i realiteten har liten verdi for grunneier. Bondelaget mener det er uriktig at grunneiere og tomtekjøpere skal tape penger ved at man først har fått godkjent utbygging for deretter i ettertid få område båndlagt uten at verdien av dette erstattes. Bondelaget mener i tillegg at det er svært beklagelig at den begrensende ikke-fornybare ressursen dyrket mark, har et mye svakere vern mot nedbygging enn friluftsområder for befolkningen i Oslo og Akershus.

Rælingen kommune mener at slik situasjonen er i dag medfører markagrensen stadig sterkere press på dyrka mark og på viktige grøntområder/friområder innenfor byggesonen. De fremhever at det er viktig at grensen for Marka vurderes opp mot andre viktige hensyn, og at det blir foretatt reelle avveieringer der regionale utfordringer som befolkningsvekst, nedbygging av dyrka mark og andre forhold som har betydning for en samlet regional areal- og transportplanlegging, settes i sammenheng.

Franzefoss Pukk AS har sendt inn høringsuttalelse selv om det ikke er noen grensejusteringer som direkte berører deres pukkverk. De har derfor ingen kommentarer til denne runden av grensejusteringer. De har imidlertid avgitt et generelt innspill til fremtidige grensejusteringer som er omtalt under kap. 7 om økonomiske og administrative konsekvenser.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Betydningen av å sikre markalovens grenser er understreket i lovens formålsbestemmelse (§ 1). Videre følger det av både lovtekst og forarbeider at muligheten til justeringer i markagrensen som reduserer markalovens geografiske virkeområde er begrenset. Departementet viser til kap. 2 om hjemmelsgrunnlaget.

Når det gjelder vurdering av grensen for Marka opp mot press på dyrket mark og andre samfunnshensyn, vil departementet påpeke at slike hensyn i utgangspunktet må anses som vurdert gjennom lovbehandlingen av markaloven. Departementet vil også vise til at

markagrensen er gitt en særlig beskyttelse ved at sikring av grensen er et av lovens formål. Hensynet til økt press på dyrket mark og andre verdifulle områder vil i en grensejusteringsprosess likevel være av betydning i en samlet vurdering av Markas grenser. Departementet mener det ikke er grunnlag for å ta høyde for eventuelle arealkonflikter som kan dukke opp på lang sikt, i den foreliggende grensejusteringsprosessen. Det vises for øvrig til at flere av forslagene som gjelder arealer for boligutvikling er i en slik størrelsesorden at de faller utenfor justeringsmuligheten og dermed utenfor hva det er hjemmel for å gjennomføre i forskrift.

En rekke kommuner har fremmet forslag om grensejusteringer fordi et gitt område ønskes brukt til noe annet enn det brukes til i dag. I enkelte tilfeller gjelder dette tiltak som vil kunne innpasses innenfor markalovens formål og derfor være mulig å få til selv om området ligger innenfor Marka. Dette gjelder for eksempel skianlegg eller utfartsparkeringer. Departementet har derfor ikke støttet forslag om å ta ut slike områder av Marka.

En del grensejusteringsforslag gjelder tiltak som det ikke er anledning til å gjennomføre innenfor Marka, for eksempel å tilrettelegging for næringsutvikling eller større boligutviklingsprosjekter. Et av markalovens formål er å sikre Markas grenser mot nettopp slike tiltak. Departementet har derfor som hovedregel vurdert det slik at å ta ut disse områdene av Marka vil være i strid med lovens formål, og at de derfor ikke kan foretas gjennom forskrift etter § 2. Departementet har ved vurderingen av disse enkeltområdene lagt særlig vekt på hensynet til den samlede effekten av grenseendringene, samt hensynet til likebehandling. Slike forslag er derfor som utgangspunkt ikke etterkommet.

En rekke kommuner har fremmet forslag om justeringer slik at markagrensen følger eiendomsgrensene og at markagrensen går utenom gårdstun, bebyggelse og veier. Dette gjelder særlig der det hevdes at grensen ble trukket tilfeldig og til dels unøyaktig da loven ble fastsatt.

Hovedsakelig går forslagene ut på å ta områder ut av Marka, men enkelte forslag innebærer også at nye arealer legges til Marka. Samlet areal for disse forslagene overskrider grensen for hva som kan grensejusteres etter § 2. En rekke av forslagene er også enkeltvis så store at de uansett overstiger terskelen etter § 2. Når det gjelder ønsker om justeringer av hensyn til gårdsbruk mv. vil departementet dessuten bemerke at landbruksvirksomhet faller innenfor det som i markaloven omtales som "bærekraftig bruk til andre formål", som kan videreføres innenfor Marka. Forbudet mot bygge- og anleggstiltak i Marka gjelder heller ikke for landbrukstiltak. Det synes derfor ikke å foreligge tungtveiende behov for å ta disse områdene ut av Marka. Det samme gjelder bolig- og hytteeiendommer, idet det forutsettes i lovens forarbeider at bygge- og anleggsforbudet i loven ikke skal være til hinder for vedlikehold og hensiktsmessig modernisering. Dette gjelder også andre bygge- og anleggstiltak som er nødvendige for å opprettholde etablerte lokalsamfunn eller et enkelt hytteliv på en tilfredsstillende måte. Som hovedregel er det heller ikke grunn til å ta ut veier ved grensejusteringen, ettersom loven åpner for planlegging av offentlige infrastrukturtiltak i Marka. Enkelte av forslagene om å ta ut landbruksjord, bebyggelse, skogområder m.v. av Marka gjelder likevel små justeringer, som verken i seg selv eller samlet vil innebære noen endring av betydning i markagrensen, eller ha negative konsekvenser for de hensyn markaloven skal ivareta. Departementet har for disse områdene foreslått grensejustering i tråd med forslagene fra kommunene.

4.3 Vurdering etter naturmangfoldloven §§ 8 – 12, jf. § 7

For alle saker som berører naturmangfold følger det av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet som berører naturmangfold, og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er vurdert og vektlagt i saken.

I de tilfellene hvor departementet har vurdert at det ikke er hjemmel i markaloven § 2 til å ta et foreslått område ut av Marka, har departementet ikke vurdert forslaget etter naturmangfoldloven §§ 8-12.

Det følger av naturmangfoldloven § 8 at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, så langt det er rimelig, skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap om naturmangfold, samt effekten av påvirkninger. De fleste av områdene som er vurdert tatt ut av Marka er områder som hver for seg i liten grad berører naturmangfold. Likevel er det foretatt en utsjekking av områdene i Direktoratet for naturforvaltnings Naturbase og i Artsdatabankens artskart. Det er for flesteparten av områdene ikke registrert prioriterte arter, truede eller nær truede arter på Norsk rødliste for arter 2010, verdifulle arter, utvalgte naturtyper, truede eller nær truede naturtyper på Norsk rødliste for naturtyper 2011, eller verdifulle naturtyper i området. Dermed er det heller ikke påvist mulige effekter av tiltaket på naturmangfold. Kravet i § 8 om at saken skal baseres på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, er dermed oppfylt.

Det er ikke fremkommet opplysninger i saken som skulle tyde på at det kan befinne seg slike arter eller naturtyper i de aktuelle områdene som ikke er fanget opp av ovennevnte registreringer. Departementet anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet og hvilke effekter tiltaket vil ha på dette mangfoldet. Føre-var-prinsippet får derfor ikke anvendelse, jf. naturmangfoldloven § 9.

I og med at naturmangfold i liten grad berøres av grenseforslaget og det ikke kan påvises effekter av tiltak på truet eller verdifull natur, legger departementet til grunn at det ikke er nødvendig å foreta vurderinger etter prinsippene i naturmangfoldloven §§ 10 – 12 for disse områdene.

Ved vurdering av de øvrige grensejusteringer er det ikke stilt vilkår om avbøtende tiltak som kan medføre kostnader for kommunene. Det er derfor ikke foretatt noen nærmere vurdering av naturmangfoldloven § 11 gjennomgående i dokumentet.

Der hvor kommunen begrunner grensejusteringen ut fra en hensiktsmessig arrondering eller avgrensing, er det ikke naturlig å vurdere alternativ lokalisering etter § 12 i naturmangfoldloven. Det er heller ikke naturlig der naturmangfold i liten grad berøres og det dermed ikke kan påvise effekter av tiltaket på dette mangfoldet. Det er derfor ikke foretatt noen nærmere vurdering av naturmangfoldloven § 12 gjennomgående i dokumentet.

Vurdering av samlet belastning etter naturmangfoldloven § 10 for berørte fylker

Departementet viser til at det ikke er truet, nær truet eller verdifull natur i områdene som omfattes av grensejusteringsforslagene i Buskerud fylke. Påvirkningene av grensejusteringsforslagene anses som svært små og de vil i liten eller ingen grad påvirke truet, nær truet eller verdifullt naturmangfold. Den samlede belastningen på naturmangfoldet som følge av foreliggende forslag til grensejusteringer i Buskerud fylke vurderes som svært liten.

Departementet viser til at det ikke er truet eller verdifull natur i områdene som omfattes av grensejusteringsforslagene i Oppland fylke. Påvirkningene av grensejusteringsforslagene anses som svært små og de vil i liten eller ingen grad påvirke truet, nær truet eller verdifullt naturmangfold. Den samlede belastningen på naturmangfoldet som følge av foreliggende forslag til grensejusteringer i Oppland fylke vurderes som svært liten.

Departementet viser til at i noen av områdene som omfattes av grensejusteringsforslagene i Oslo og Akershus fylke er det bebyggelse, gårdsdrift og eksisterende næringsvirksomhet som påvirker naturmangfoldet. I enkelte områder foreligger det også planer om bruk eller tiltak som vil påvirke naturmangfoldet dersom de realiseres. I tillegg kommer selve grensejusteringene. I sum anses disse påvirkningene likevel som små og de vil i liten eller ingen grad påvirke truet, nær truet eller verdifullt naturmangfold. Til dette hører også at noen områder tas inn i Marka og at enkelte grensejusteringsforslag som kan påvirke truet, nær truet eller verdifull natur negativt ikke foreslås tatt ut av Marka. Den samlede belastningen på naturmangfoldet som følge av foreliggende forslag til grensejusteringer i Oslo og Akershus fylke vurderes som liten.

Departementet viser til at det ikke er truet eller verdifull natur i områdene som omfattes av grensejusteringsforslaget i Østfold fylke. Påvirkningene av grenseforslagene anses som svært små og de vil i liten eller ingen grad påvirke truet, nær truet eller verdifullt naturmangfold. Den samlede belastningen på naturmangfoldet som følge av foreliggende forslag til grensejustering i Østfold fylke vurderes som svært liten.

Vurdering av samlet belastning av alle forslagene i de fem fylkene

Den samlede belastningen, jf. naturmangfoldloven § 10, som følge av foreliggende forslag til grensejusteringer i berørte fylker anses som liten og prinsippet er derfor tillagt liten vekt i saken.

4.4 Merknader til de enkelte områdene

Buskerud

Lier kommune

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet foreslo i høringsnotatet å justere grensen i to områder i Lier kommune ved Bø og Gjellebekkstubben. Ved Bø ble grensen foreslått flyttet slik at den ikke gikk gjennom et av husene, men departementet mente eiendommen ellers ikke skilte seg fra omkringliggende eiendommer som også lå innenfor Marka og lot grensene her forbli urørt. For Gjellebekkstubben ble det foreslått tatt inn et område som er en viktig innfallsport i Marka, samtidig som kommunens forslag om å ta ut to andre områder ble imøtekommet. Dette ble ansett som en naturlig arrondering av markagrensen på stedet og en grenseendring vil være med på å gi grensen legitimitet i kommunen.

Departementet støttet ikke kommunens forslag om grensejustering ved Snekkerstua, Gulliksrud og Brenna, da disse områdene ville medføre store innhugg/kiler og en øy i marka i tillegg til at grensejusteringen ved Brenna var et forholdsvis stort areal.

Høringsuttalelser

Fylkesmannen i Buskerud slutter seg til departementets vurderinger og har ingen vesentlige merknader til at markagrensen endres i tråd med justert forslag ved Gjellebekkstubben. De har heller ingen vesentlige merknader til forslaget om endring av markagrensen ved Bø.

Lier kommune gir sin tilslutning til departementets utkast til forskrift om grensejusteringer i Marka.

Statens Vegvesen Region Sør har ikke motforestillinger mot de to grensejusteringene. Forslaget ved Bø berører ikke riks- eller fylkesveg, mens forslaget ved Gjellebekkstubben vil medføre mulighet for videre utvikling av bedriften Mester Grønn og dermed noe økt trafikk i krysset i fylkesvegen. Dette krysset er imidlertid utformet som en rundkjøring og tåler noe økt trafikk.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet tilrår at grensen justeres ved Bø og Gjellebekkstubben slik det fremgår av vedlagte forskrift og kart.

Det er i høringen ikke kommet innspill til grensejusteringer ved Snekkerstua, Gulliksrud og Brenna. Klima- og miljødepartementet opprettholder sin vurdering for dette området og foreslår ingen grensejustering her.

Oppland

Lunner kommune

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet foreslo i høringsnotatet å justere grensen i ett område i Lunner, ved Nedre Sørli i Vestbygda. Området gjelder et lite stykke innmark, og markaloven forutsetter at landbrukets næringsvirksomhet kan fortsette innenfor Marka. I utgangspunktet forelå derfor ikke argumenter for å ta dette ut av Marka, men ettersom området ble ansett å være såpass ubetydelig i størrelse at det ikke var til vesentlig skade for friluftslivs,- natur- eller kulturverdier ble det likevel foreslått å grensejustere i tråd med kommunens forslag.

Departementet støttet ikke kommunens forslag om justeringer ved Harestuvannet/Harestustranda, Harestua øst – Harestulia, utfartsparkeringsplass Svartbekken i Vestbygda, utfartsparkeringsplass ved Mylla dam, Solobservatoriet, Monsrud, Snellingen og Mylla.

Høringsuttalelser

Generelle uttalelser

Oppland fylkeskommune slutter seg til markalovens intensjoner om å bevare et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner, men beklager at Lunner kommunes innspill til justering av markagrensen ut fra andre samfunnsinteresser ikke er etterkommet.

Lunner kommune beklager at kommunens behov for justering av markagrensen ikke er hensyntatt. Kommunen mener departementet må vurdere den helhetlige samfunnsnyten i sin forvaltning av markaloven i forhold til de øvrige retningslinjer og bestemmelser som gjelder for vår samfunnsplanlegging. Kommuner og fylkeskommuner er pålagt å følge disse. Lunner kommune viser til SPR for samordnet areal – og transportplanlegging, Samordnet areal- og

transportstrategi for Osloregionen, og til departementets eget forventningsdokument "Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging" av juni 2011 hvor det siteres: *"En aktiv kommunal og regional planlegging kan også bidra til å redusere klimagass-utslippene. Hvis vi sørger for at boliger, handel og arbeidsplasser legges nær jernbanestasjoner og andre trafikknutepunkter, vil behovet for biltransport bli mindre. Slik kan vi få reduserte bilkøer, mindre luftforurensing og lavere utslipp av klimagasser."*

Klima- og miljødepartementets vurdering

Det er ikke kommet inn høringsinnspill til forslaget om grensejustering ved Nedre Sørli i Vestbygda. Departementet tilrår at forslaget opprettholdes og grensen justeres slik det fremgår av vedlagte forskrift og kart.

Når det gjelder kommunens forslag om grensejustering ved Harestua Øst – Harestulia og ved Monsrud, viser departementet til nærmere vurdering nedenfor. Når det gjelder kommunens forslag til justeringer ved Harestuvannet/Harestustranda, Svartbekken i Vestbygda, Mylla dam, Solobservatoriet, Snellingen og Mylla, har høringsinstansene enten støttet departementets vurdering om ikke å justere grensen her, eller de har ikke kommentert disse områdene særskilt. Klima- og miljødepartementet opprettholder sin vurdering for disse områdene og foreslår ingen grensejusteringer her.

Områder i Lunner som er særskilt kommentert i høringen

Harestua Øst – Harestulia

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet foreslo ikke grensejustering her. Departementet har vurdert at det ikke er hjemmel etter markaloven § 2 å ta ut området fordi det har et for stort arealmessig omfang. I henhold til kommunens forslag, utgjør området til sammen 5000 dekar.

Høringsuttalelser

Både fylkeskommunen i Oppland og Lunner kommune ber om at grensen justeres ved Harestulia. Kommunen viser til hvor smalt arealet på Harestua er, og hvordan bebyggelsen allerede i dag fyller opp arealet utenfor markagrensen. Fylkeskommunen i Oppland ber om at markagrensen justeres i Harestulia for å oppfylle berørte Hadelands-kommuners tilslutning til samordnet areal- og transportstrategi for Osloregionen samt å oppfylle de rikspolitiske retningslinjene for samordnet areal- og transportplanlegging. Det vises også til det pågående arbeidet med Regional plan for Hadeland der Harestua er valgt ut som et prioritert utviklingsområde, med tilrettelegging for nytt sentrumsområde og ny Harestua stasjon med god forbindelse til Oslo.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet viser til at området ved Harestulia, på grunn av for stort arealmessig omfang, faller utenfor adgangen til grensejustering etter markaloven § 2 som kun åpner for mindre grensejusteringer. Området kommunen ønsker avsatt til boliger er på til sammen 5000 dekar og dette vil ikke sies å ligge innenfor en mindre justering av grensen. Det vises for øvrig til hva som er sagt om kollektivknutepunktutbygging under pkt 2 ovenfor.

Klima- og miljødepartementet opprettholder sin vurdering for dette området og foreslår ingen grensejusteringer her.

Monsrud

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet foreslo ikke grensejustering her. Departementet har vurdert at det vil være i strid med markaloven § 2 å ta ut områder av Marka for boligbygging som ellers vil være forbudt etter markaloven. Departementet bemerket i tillegg at kommunens forslag vil medføre at det dannes en liten øy med bebygget areal rett på innsiden av markagrensen.

Høringsuttalelser

Fylkeskommunen i Oppland og Lunner kommune ber om at markagrensen justeres ved Monsrud, slik at området med eksisterende bebyggelse som i dag ligger i ytterkant av Marka og som er avsatt som byggeområde i kommuneplanen, legges utenfor Marka, for å sikre utviklingsmuligheter for disse eiendommene i fremtiden. Fylkesmannen i Oppland mener grensejustering her ligger innenfor hjemmelen til markaloven § 2, og viser til at det ikke er registrerte naturverdier i området.

Klima- og miljødepartementets vurdering

I utgangspunktet er bygge- og anleggstiltak forbudt i Marka. Loven er imidlertid ikke til hinder for vedlikehold og hensiktsmessig modernisering av eksisterende boliger innenfor Marka, og den åpner også til en viss grad for at det i samsvar med lovens formål kan gis bestemmelser i plan om spredt utbygging i tilknytning til eksisterende bebyggelse i Marka. Ved en nærmere vurdering av høringsinnspillet fra Lunner kommune er Klima- og miljødepartementet kommet frem til at markagrensen bør kunne justeres for eiendommen slik at kommunens ønske om justering etterkommes. Den nye grensen følger da eiendomsgrensen for Monsrud som er på ca 10 dekar. Departementet mener endringen ikke vil være til vesentlig skade for friluftsliv- natur- eller kulturverdier.

Hadeland pukkverk

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet foreslo ikke grensejusteringer her. Forslag om grensejustering ble fremmet av Feiring Bruk AS og innebar at 200 dekar tas ut av Marka slik at det kan legges til rette for fremtidige utvidelsesmuligheter. Departementet vurderte at det ikke er hjemmel etter markaloven § 2 for å ta området ut av Marka fordi markaloven ikke åpner opp for utvidelse av næringsvirksomhet inn i Marka. Forslaget fra Feiring Bruk ble støttet av Lunner kommune som mente forslaget var å anse som en teknisk grensejustering som ikke ville medføre noen ulempe for friluftsliv og naturopplevelse.

Høringsuttalelser

Feiring Bruk AS mener at departementet legger en for snever oppfatning til grunn når det gjelder adgangen til å ta områder ut av Marka. De mener at Klima- og miljødepartementets manglende støtte av forslaget om å justere grensen ved Hadeland pukkverk vil medføre at store mineralressurser ikke vil kunne utnyttes. Båndleggingen vil også få negative miljømessige konsekvenser, både fordi ressursene i langt perspektiv må transporteres lengre, og fordi bergartene, særlig på Stryken, er av sjelden forekomst og meget høy kvalitet og særlig egnet til asfalt på grunn av slitestyrke og lavt kvartsinnhold.

Fylkeskommunen i Oppland og Lunner kommune ber om at markagrensen justeres ved Hadeland pukkverk på Stryken for å sikre langsiktig drift i en mineralforekomst av nasjonal verdi og på den måten bidra til å oppfylle nasjonale mål om redusert utslipp av klimagasser og redusert bruk av energi.

Lunner kommune mener at en maksimal utnyttning av pukkverket på Stryken ved Hadeland er i overensstemmelse med nasjonale forventninger både i forhold til klima og miljø, helse og en rekke andre forhold fordi mineralressursene er svært slitesterke og medfører at asfaltdekket på vegnettet får en svært lang levetid og ligger svært sentralt i forhold til kundegruppen.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet har etter høringen fått opplyst at det nå er en endret situasjon for Hadeland Pukkverk. Det er enighet om en utvidelse av pukkverket i en retning som ikke berører markagrensen.

Ettersom steinbruddet har utvidelsesmuligheter utenfor Marka anser departementet at situasjonen rundt Hadeland pukkverk er løst i overskuelig fremtid.

Oslo og Akershus

Bærum kommune

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Klima- og miljødepartementet foreslo i høringsnotatet å justere grensen i til sammen 8 områder i Bærum kommune, ved Ila landsfengsel, Grorudenga, Trulsebråten, Kirkeby, Vensås, Aurevannsveien, Bærums Verk og Engebråten. Disse områdene er til dels små områder og justeringer som har en mer kart-teknisk karakter.

Departementet støttet ikke kommunens forslag om grensejusteringer ved Løvenskioldbanen, Skytterkollen, området øst for Ila fengsel mot Østernvannveien og tre mindre arealer i Fossumområdet, Kolsås/Stein gård, Kleiva og Solli, Tobonn, Guribysagveien, Isi, Bråthan, Rustan/Ullbråten/Bakken/Solhaug, Kattås/Vestmarkveien. Klima- og miljødepartementet mente områdene enten vil innebære store innhugg i Marka eller er for store arealmessig for en justering etter § 2. For et av områdene, Bråthan, mener departementet det ikke foreligger tilstrekkelig begrunnelse for grenseendring. For områdene Kattås/Vestmarka mente departementet kommunen ikke kan møtes med at det innebærer forskjellsbehandling om ikke området blir grensejustert og at det ikke er hjemmel i markaloven § 2 å ta ut områder som har verdi for friluftsliv eller naturopplevelser.

Høringsuttalelser

Generelle uttalelser

Bærum kommune beklager at flere av kommunens forslag om grensejusteringer ikke er støttet av departementet. Kommunen mener disse ville gitt en mer logisk og robust markagrense. Videre fremhever Bærum kommune at en fornuftig markagrense vil avverge en rekke unødvendige og tungvinte saksprosesser og konflikter ved søknad om tiltak etter plan- og bygningsloven. Kommunen legger til grunn at den mest hensiktsmessige forvaltningen av markaloven oppnås når grensen er enkel å oppfatte hvor går, ved at den følger eiendomsgrenser, veier, bekker og legges utenom eksisterende reguleringsplaner. Det har aldri vært kommunens hensikt å legge til rette for utbygging i randsonen som fortsatt skal være LNF-område. Kommunen vil bidra til at aktuelle næringer og eiendommer ikke underlegges unødvendige restriksjoner. Kommunen ønsker også å bidra til å gjenopprette den ”gamle” markagrensen som berørte grunneiere var fortrolig med.

Grunneierne av gnr/bnr 100/2, 100/8 og 100/21 i Bærum kommune klager i sin høringsuttalelse på at departementet ikke har støttet Bærum kommunes forslag til endring ved

Lommedalens vestside ved Trulsrudmarka og Bjerkefeltet. Grunneierne fremmer et kompromissforslag om at grensen skal følge Bjerkeveien.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementets forslag om grensejustering ved Trulsebråten, Aurevannsveien, Bærums Verk og Engebråten er enten støttet eller ikke særskilt kommentert av høringsinstansene.

Klima- og miljødepartementet tilrår at disse forslagene opprettholdes og at grensen justeres i samsvar med vedlagte forskrift og kart. For Aurevannsveien er det gitt egen vurdering etter naturmangfoldloven nedenfor på grunn av tilgrensende naturverdier.

Når det gjelder kommunens forslag om grensejusteringer ved Ila landsfengsel, området øst for Ila fengsel mot Østernvannveien, Løvenskioldbanen, Grorudenga, Kleiva og Solli, Kirkeby, Tobonn, Vensås og ved Isi miljøpark, viser departementet til nærmere vurdering av de aktuelle områdene nedenfor. Når det gjelder kommunens forslag til justeringer ved Skytterkollen, de tre mindre arealene i Fossumområdet, Kolsås/Stein gård, Guribysagveien, Bråthan, Rustan/Ullbråten/Bakken/Solhaug og Kattås/Vestmarkveien, har høringsinstansene enten støttet departementets vurdering om ikke å justere grensen her, eller de har ikke kommentert disse områdene særskilt. For disse områdene viser departementet til at samlet effekt av å ta ut områdene overskrider terskelen for hva som kan justeres etter markaloven § 2. En del av områdene er også enkeltvis for store til at de kan justeres ut. Noen områder har også særskilte verdier som tilsier at grensejustering vil være i strid med lovens formål, slik at de ikke kan justeres ut gjennom forskrift. Forslagene er nærmere kommentert nedenfor.

Når det gjelder de generelle høringsinnspillene til Bærum kommune vil Klima- og miljødepartementet påpeke at landbruksformål som følger LNF-områder under plan- og bygningsloven skal tolkes på samme måte i markaloven og at markaloven ikke er til hinder for vedlikehold og oppgradering av eksisterende boliger eller hytter innenfor Marka.

Klima- og miljødepartementet opprettholder sin vurdering for områdene Løvenskioldbanen, Skytterkollen, de tre mindre arealene i Fossumområdet, Kolsås/Stein gård, Guribysagveien, Bråthan, Rustan/Ullbråten/Bakken/Solhaug og Kattås/Vestmarkveien og foreslår ingen grensejusteringer her.

Når det gjelder området ved Trulsrudmarka og Bjerkefeltet som grunneierne av gnr/bnr 100/2, 100/8 og 100/21 viser til, ble dette ikke vurdert av departementet i høringsnotatet fordi Bærum kommune frafalt strekningen i sin helhet forut for høringen, etter signaler fra departementet i brev av 18. januar 2010 om at området var for stort til å kunne falle innenfor justeringshjemmelen i markaloven § 2. Grunneiernes reviderte forslag gjelder over 150 dekar og området er etter departementets vurdering fortsatt for stort til at det kan tas ut av Marka i dette tilfellet.

Områder i Bærum som er særskilt kommentert i høringen

Fossum/Ila

Departementet høringsforslag

Totalt foreslo kommunen å ta ut til sammen 1200 dekar i dette området. Departementet foreslo bare å ta ut av Marka den inngjerdede delen av Ila fengsel og sikringsanstalt, et areal på ca. 65 dekar slik kommunen ønsket. Dette området ble i utgangspunktet ansett å være for stort for en

grensejustering etter markaloven § 2, men justeringen ble ansett å ha en mer teknisk karakter fordi arealet med eksisterende bygningsmasse ikke vil ha noen verdi for de hensynene markaloven skal ivareta, ved at området er inngjerdet og lukket for allmennheten.

Store deler av kommunens forslag ble ikke sendt på høring, da departementet mente dette innebar for store arealmessige endringer og ville medføre at det ble etablert øyer og kiler inn i Marka. Når det gjaldt justeringen Bærum kommune ønsket for å få plass til en ny gravlund, mente departementet i høringsforslaget at justering av grensen for å få plass til ny gravlund ville uthule lovens system, og at det var viktig at det ikke er skjedd en ytterligere nedbygging av friluftsliv- og naturkvalitetene i området.

Høringsuttalelser

Bærum kommune beklager spesielt at arealer til ny gravlund blir utelukket av forslaget. Kommunen ser at det er en utfordring å finne arealer til ny gravlund og mener at gravlund er et formål som kan passe fint i randsonen av Marka ettersom det er et naturpreget parkområde som er åpent for allmennheten.

Naturvernforbundet i Bærum (med støtte fra Bærum Natur- og Friluftsråd) støtter Klima- og miljødepartementets forslag om å ta selve Ila fengsel og sikringsanstalt ut av Marka.

Naturvernforbundet i Bærum har sendt inn tilleggsinnspill den 04.10.2012 hvor de tilføyer at de støtter kommunens ønske om å anlegge gravlund syd for Østernvannveien/Dælimosen, like syd for parkeringsplassen ved Østernvannsvingen. Naturvernforbundet viser til at det går en sti og en skiløype gjennom området, men at disse ligger syd for det planlagte gravlundområdet. Naturvernforbundet mener derfor at friluftslivsinteressene i liten grad vil bli berørt av en gravlund i det aktuelle området.

Folkeaksjonen mot skytestøy fra Løvenskioldbanen støtter forslaget om at skytebanen skal fortsatt ligge innenfor Marka, men vil imidlertid poengtere viktigheten av dette ikke går ut over muligheten til å bygge hele eller deler av skytebaneanleggene som innendørsanlegg.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet har forståelse for kommunens behov for å anlegge ny grav- og urnelund men mente i høringen at en grensejustering for å åpne for et slikt tiltak vil bidra til å uthule lovens formål. Etter innspillene og en nærmere vurdering av saken, har departementet endret syn.

Klima- og miljødepartementet mener hensynene i markaloven ikke blir skadelidende ved anleggelse av ny gravlund øst for Ila fengsel, mellom Østernvannveien og Dælimosen. I Naturbase er det registrert et område med rik edelløvsskog rundt Ila fengsel, langs med Ilabekken. Departementet legger til grunn at ny gravlund avgrenses til det tiltenkte område som Naturvernforbundet i Bærum støtter, slik at det ikke vil få noen konsekvenser for de registrerte naturverdiene eller for friluftsliv.

Kommunens forslag vil potensielt forbedre friluftslivsinteressene ved å skape nye parkeringsmuligheter og et mulig nytt turområde med høy grad av tilrettelegging som kan komme flere brukergrupper til nytte. Departementet legger til grunn at gravlund opparbeides med et parkmessig preg og er åpen for allmennheten. I tillegg legger departementet til grunn at parkeringsplassen som blir anlagt i forbindelse med gravlundens også kan benyttes som utfartsparkering.

Klima- og miljødepartementet opprettholder sitt forslag om å justere den inngjerdede delen av Ila fengsel og sikringsanstalt ut av Marka. I tillegg godtar departementet å ta ut et tilleggsareal for ny gravlund øst for fengselet slik beskrevet ovenfor, som avgrenses av arealet mellom Dælimosen i øst og Østernvannveien i vest.

Grorudenga og Trulsebråten

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet støttet kommunens forslag om teknisk justering helt sør i området ved Grorudenga, samt å ta ut 17 dekar nord for dette med bebygde boligeiendommer fra Marka. I tillegg foreslo departementet en teknisk justering sør i området ved Trulsebråten.

Kommunens forslag om at markagrensen skulle følge eiendomsgrensen, slik at det kunne åpnes for enkelte boliger i tråd med en grunneiers ønsker ved Grorudenga ble ikke støttet av departementet. Arealet kommunen foreslo tatt ut var på totalt 54 dekar.

Høringsuttalelser

Bærum kommune ber om at det foretas en ny vurdering av markagrensen for eiendommen Grorudenga, med henvisning til eiendommenes beskaffenhet og faktiske bruk, og at arealet objektivt sett ikke tilhører Marka som et verdifullt friluftsområde. Rådmannen påpeker at grunneier opplyser at han ikke har planer om å bygge nye boliger, men at grunneier ønsker å fornye og evt. bygge ny driftsbygning for Noregg på grunn av EU-direktiv samt at arealer må kunne brukes i forbindelse med leiekjøring med lastebil. Rådmannen viser også til at eiendommen ligger ”så å si i sin helhet” i Marka slik at de fleste tiltak må klareres etter markaloven.

Bærum kommune mener ”*bedriften(e) har et moderniseringsbehov som vanskelig kan realiseres så lenge man fastholder den eksisterende markagrensen*”. Kommunen har foreslått at grensen legges i kanten av gårdens interne atkomstvei til garasjebygget.

Grunneier og driver av Grorudenga gård opplyser at gården har vært en betydelig eggprodusent siden 1936 og driver i dag eggproduksjon med ca. 18500 høner og egen butikk. Jorda benyttes til gressproduksjon og innmarka beites av ammekyr. Grunneier planlegger omstilling til frittgående, utegående produksjon og ønsker i den forbindelse å gjennomføre en del tiltak som etablering av ny hønsegård der det er en skytebane i dag, og bruksendring av 3 fritidsboliger til våningshus og to røkterboliger. Grunneier opplyser videre at da dagens grense ble flyttet ned til dagens beliggenhet, fikk grunneier forsikring fra Bærum kommune om at det ikke skulle påvirke næringsvirksomheten i Grorudenga. Realiteten i følge grunneier er en helt annen, og mener at det eneste riktige er å flytte markagrensen til grensen/gjerdet mellom innmark og skogen til Løvenskiold. Grunneier opplyser om at han ikke har planer om å bygge boliger innenfor Marka.

Naturvernforbundet i Bærum støttet opprinnelig Klima- og miljødepartementets vurdering om ikke å endre grensen her men opplyser i tilleggsuttalelse 4. oktober 2012 at de likevel støtter kommunens forslag om grensejustering her slik at markagrensen følger eiendomsgrensene. Naturvernforbundet i Bærum viser til at de er klar over at markaloven ifølge § 5 ikke forbyr bygge- og anleggstiltak innen landbruk i Marka, men de frykter likevel, lik grunneieren, at det vil komplisere og ta tid for ham å få den nødvendige konsesjonen.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Ved en nærmere vurdering av høringsinnspillene fra Bærum kommune og grunneier på Grorudenga, er Klima- og miljødepartementet kommet frem til at markagrensen bør justeres

slik at den følger veien Hestekleiva rundt deler av eiendommen. Den nye grensen er i tråd med det justerte forslaget fra Bærum kommune på totalt 54 dekar. Området som nå blir tatt ut av Marka brukes til beite og gressproduksjon, og markagrensen går i dag tvers gjennom driftsbygningene på gården. Departementet mener justeringen vil gi større legitimitet rundt markagrensen og vil ikke medføre negative konsekvenser for de hensyn markaloven skal ivareta.

Kleiva og Solli

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet har ikke foreslått grensejusteringer her, fordi området på 296 dekar som kommunen ønsker justert, anses for stort i henhold til rammene i markaloven § 2.

Høringsuttalelser:

Bærum kommune ber om at det foretas en ny vurdering av markagrensen for eiendommen Kleiva og Solli gård, med henvisning til eiendommens beskaffenhet og faktiske bruk, og at arealet objektivt sett ikke tilhører Marka som et verdifullt friluftsområde. Det beklages spesielt at kommunen ikke gis anledning til å tilbake stille markagrensen fra Burudelva til åsen i bakkant av Solli og Kleiva gårder, der grensen gikk før Burudmarka i sin tid ble foreslått som nytt boligområde. Det fremheves at kommunen har mottatt flere henvendelser fra grunneier av Kleiva gård som anser markaloven som svært belastende. Kommunen foreslår en noe redusert grensejustering i forhold til det opprinnelige forslaget. I det nye forslaget følger markagrensen grensen mellom dyrket mark og utmark.

Eier av Kleiva Gård, mener Kleiva gård historisk aldri har ligget i Marka. Gårdeier viser til at det rundt 1980-tallet ble fremlagt en ny kommunedelplan for Burudmarka (som Kleiva gård er en del av). Dette forslaget ble etter hvert trukket fra Bærum kommune og ved en inkurie ble da Kleiva Gård inntegnet i Marka. Eier av Kleiva gård ber om at ”denne feilen straks rettes opp slik at Kleiva Gård igjen blir liggende der den historisk sett alltid har ligget; nemlig utenfor Marka”.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet vil påpeke at landbrukstiltak ikke er omfattet av bygge- og anleggsforbudet i markaloven, jf. markaloven § 5 siste ledd. Landbruksbegrepet i markaloven forstås på samme måte som landbruksbegrepet i LNF-områder. Dette betyr at tiltak som i henhold til Kommunal- og moderniseringsdepartementets veileder ”Plan- og bygningsloven og landbruk Pluss” (T-1443, 2005) faller innenfor landbruksbegrepet i LNF-områder, i utgangspunktet vil være tillatt etter markaloven. Områdene som foreslås justert ut er dessuten for store til at markagrensen kan endres gjennom justering etter markaloven § 2.

Departementet opprettholder derfor høringsforslaget her.

Kirkeby

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet foreslo å ta ut 21 dekar av Marka ved Kirkeby, for å unnta bebygde boligeiendommer fra Marka. Departementet støttet ikke den midtre delen av kommunens forslag som gjaldt ca. 8 dekar, idet det ville forårsake et lite innhugg i Marka.

Høringsuttalelser

Naturvernforbundet i Bærum (NIB) støtter kommunens forslag om å justere markagrensen etter eksisterende tomtegrenser der det allerede er boliger.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet har sett nærmere på kommunens grenseforslag ved Kirkeby etter innkommet høringsuttalelse og kommet frem til at det kan foretas en grensejustering for hele området. Arealet som departementet ikke støttet i høringsforslaget er av så beskjedne størrelse at ved en nærmere vurdering vil det ikke medføre et vesentlig uhensiktsmessig innhugg i markagrensen eller gi noen negative konsekvenser for de hensynene markaloven skal ivareta om det blir tatt ut av Marka. Departementet støtter derfor hele kommunens forslag ved Kirkeby slik det fremgår av vedlagte forskrift og kart.

Vensås og Tobonn

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet foreslo i tråd med kommunens forslag å ta ut av Marka selve jernbanemuseet og en bebyggd boligtomt (gnr. 108 bnr. 21) som ligger nordvest for museet. Området ved Tobonn på 8 dekar ble ikke foreslått justert av departementet. Selv om området var lite ville det medført et uhensiktsmessig innhugg i marka.

Høringsuttalelser

Mona E. W. Kinn og Kjetil Wessel Andresen, eiere av gnr. 108 bnr. 1 som er nabotomten til gnr. 108 bnr. 21 (som departementet i høringsbrevet foreslo å ta ut av Marka), viser til at eksisterende markagrense går gjennom både bygninger og gårdstun på deres eiendom. Bygningene og gårdstunet på eiendommen ligger nær Tolverudveien, rett før jernbanemuseet. Kinn og Wessel Andresen foreslår derfor at markagrensen trekkes fra det nordlige hjørnet på eiendommen gnr. 108 bnr. 21 og østover i en horisontal linje til grensen møter Tolverudveien. Området som ønskes tatt ut av Marka utgjør ca. 14 dekar.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Ved en nærmere vurdering av høringsinnspillet til grunneierne av gnr. 108 og bnr. 1, har departementet kommet frem til at grensen kan legges i overgangen mellom innmark og utmark, slik at markagrensen blir liggende i bakkant av gårdstun og eksisterende bygg på gnr. 108 bnr 1. Arealet som departementet foreslår å ta ut av Marka er da på ca. 2,3 dekar. Dette vil medføre at selve gårdstunet og eksisterende bygg blir liggende utenfor Marka, mens skogarealet av eiendommen forblir i Marka. En slik endring vil ikke medføre negative konsekvenser for de hensynene markaloven skal ivareta. Departementet støtter derved delvis grunneiernes innspill til justering av markagrensen.

Det samme gjelder området ved Tobonn lenger nord som inneholder to bebygde boligtomter på til sammen 8 dekar. Klima- og miljødepartementet mener etter en nærmere vurdering av området, at kommunens forslag om å legge markagrensen slik at den følger eiendomsgrensen for eksisterende boliger kan etterkommes, uten at verdier som markaloven skal ivareta blir satt vesentlig til side. Departementet foreslår dermed at grensen justeres i tråd med dette slik det fremgår av vedlagte forskrift og kart.

Ved Isi miljøpark

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet foreslo ikke grensejusteringer her. Departementet har vurdert at det vil være i strid med intensjonen i markaloven § 2 å ta det aktuelle området ut av Marka, fordi det er registrert naturverdier i Marka i umiddelbar nærhet til eksisterende markagrense og området

har stor verdi for naturmangfold. Området kommunen ønsker å ta ut av Marka er av kommunen regulert til "Naturvernområde på land".

Høringsuttalelser

Bærum kommune mener at man ved en justering vil unngå at markagrensen overlapper reguleringsplanen for Isi miljøpark og skaper en uryddig plansituasjon.

Klima- og miljødepartementets vurdering

I umiddelbar nærhet til markagrensen som ønskes justert til å følge eksisterende reguleringsplan, er det i Naturbase registrert et naturreservat, Kjaglidalen, med verneformål å bevare et rikt og variert skogområde og geologiske forekomster. Det er i tillegg i nær tilknytning til området registrert i Naturbase en svært god Gråor – Heggeskog lokalitet av nasjonal verdi som ligger i en ravine. Raviner som sådan er en naturtype i NiN systemet som er klassifisert som sårbar på Norsk rødliste for naturtyper 2011. Kjaglidalen er også et leveområde for 3 rødlistearter: Gråspett og Tretåspett som er klassifisert som nær truet på Norsk rødliste for arter 2010, og Dvergspett som er klassifisert som sårbar på Norsk rødliste for arter 2010.

Området som kommunen ønsker å ta ut av Marka utgjør et mindre areal sør og sørøst for reservatet og departementet mener ut fra en nærmere vurdering av høringsinnspillene at markagrensen bør justeres slik at den sammenfaller med grensen for naturreservatet og eksisterende grense for reguleringsplan for Isi Miljøpark. Dagens planbestemmelser sikrer også at markalovens formål blir ivaretatt og området vil få en ryddigere plansituasjon ved en justering slik som foreslått av kommunen.

Enebakk kommune

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet støttet Enebakk kommunens fire forslag til grensejustering ved Østmarka golfklubb, Langen, Landskaug og Gnr 91 Bnr 36.

Høringsuttalelser

Enebakk kommune gir sin tilslutning til Klima- og miljødepartementets forslag til grensejusteringer i Marka innenfor Enebakk kommune. Utover dette er ikke disse områdene blitt særskilt kommentert av høringsinstansene.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Klima- og miljødepartementet viser til vurderingene i høringsnotatet av forslagene til grensejusteringer i Enebakk, hvor det fremgår at områdene ved Østmarka golfklubb, Landskaug og Gnr 91 Bnr 36, ikke omfatter spesielle naturverdier. Klima- og miljødepartementet tilrår at disse forslagene opprettholdes i tråd med vedlagte forskrift og kart.

Klima- og miljødepartementet opprettholder også forslaget om å innlemme områder ved Langen i Marka. Det fremkommer av Naturbase at området er en viktig kulturlandskapssjø. Sjøen er vurdert som svært viktig, dvs. av nasjonal verdi. Kulturlandskap sjø inngår i naturtypen Innsjø i NiN- systemet, og er klassifisert som nær truet på Norsk rødliste for naturtyper 2011. I følge Fylkesmannen er det viktige områder for ender i den delen av Langen som er omfattet av forslaget og det opplyses at sjøen har en god krepsebestand. Et stykke lenger nord på Langen enn området som ønskes innlemmet i Marka, er det i 2005 registrert blodrød høstlibelle, en øyestikker som er klassifisert som nær truet på Norsk rødliste for arter

2010. Ellers er det i og ved Langenvannet registrert en rekke arter og planter som er klassifisert som livskraftige.

Ut fra eksisterende og tilgjengelig kunnskap kan det fastslås at området som kommunen ønsker å legge inn i Marka har stor verdi for naturmangfold. Konsekvensene av ikke å ta inn området i Marka er at det er mulig for omdisponering av arealer ut over det som kan tillates etter markaloven. Dagens situasjon kan medføre at naturmangfoldet forringes eller ødelegges ved eventuelle fremtidige tiltak. Ved å ta inn området i Marka vil det medføre en sterkere beskyttelse av Langen.

Med bakgrunn i ovennevnte tilråd departementet at forslaget ved Langen opprettholdes i tråd med vedlagte forskrift og kart.

Lørenskog kommune

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet foreslo ingen grensejusteringer i Lørenskog kommune, med unntak av et mindre område på 13 dekar ved Feiring Bruk AS. Kommunen foreslo endringer for tre ulike reguleringsplaner i Losbydalen. Planene omfatter alle virksomheter (blant annet gårdstun, boliger, skytebane og golfbane) som ikke er i tråd med Markaloven. Departementet støttet ikke endringene fordi de var arealmessig for store til en justering etter markaloven § 2. Departementet viste også til at enkelte av tiltakene kommunen ønsker å sette i gang innenfor gjeldende reguleringsplaner vil kreve tillatelse fra departementet etter markaloven § 6 og/eller dispensasjon etter § 15.

Høringsuttalelser

Lørenskog kommune påpeker at de ikke ønsker å legge til rette for en utvikling i områdene som er i strid med markalovens formål. Kommunen er likevel i tvil om i hvilken grad ønsket regulering av området vil være innenfor rammene av markaloven. Kommunen mener eksisterende næringsvirksomheter i Losbydalen godt kan videreutvikles/utvides, uten at hensynet til friluftsliv, naturopplevelse og markabasert idrett blir skadelidende. Det presiseres at dette er hensyn kommunen, uavhengig av markagrensen, vil legge sterk vekt på i planarbeidet i området. Kommunen fremhever at dersom markaloven vil være til hinder for ønsket regulering av området, vil det være svært uheldig. Kommunen mener i så fall at de arealene hvor det er konflikt, bør tas ut av Marka.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet kan ikke se at det er kommet nye opplysninger i saken som tilsier en endret vurdering, og opprettholder sitt synspunkt om at det ikke er hjemmel etter markaloven § 2 for å ta områdene ut av Marka.

Når det gjelder tiltak som kommunen ønsker å legge til rette for gjennom planer i de aktuelle områdene, bemerkes det at departementet i september 2012 ga tillatelse til igangsetting av arbeid med områdereguleringsplan for Losbydalen, hvor det blant annet åpnes for å utrede utvidelse av Losby hotell- og konferansesenter, utvidelse av Losby besøksgård med ridehall og ridebane og opparbeidelse av turveier. I november 2011 ga departementet tillatelse til igangsetting av arbeid med reguleringsplan for gang- og sykkelveg i Losbydalen. Departementet har også gitt tillatelse til igangsetting av arbeid med reguleringsplan for Vasshjulet.

Feiring bruk AS

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet foreslo å ta ut av Marka et mindre område på 13 dekar som går som en smal stripe ned langs markaområdet som er omtalt som "tunga" som ligger ved siden av eksisterende drifts- og veiareal. Forslaget fra Feiring Bruk AS inkluderte også en justering slik at markagrensen ble flyttet utenfor ønsket permanent støy- og innsynsvoll, samt en teknisk grenseendring for områder som allerede er sprengt ut. Dette ble heller ikke fulgt opp av departementet i høringen ettersom området på totalt 188 dekar ble ansett å ligge utenfor kravet til *mindre justeringer* i markaloven § 2. Forslagene ble heller ikke støttet av kommunen ettersom endringene i stor grad ville påvirke landskapsbildet og svekke området som rekreasjonsområde.

Høringsuttalelser

Feiring Bruk AS ønsker primært en mer omfattende grensejustering. Feiring Bruk ønsker i utgangspunktet en grensejustering for å legge til rette for økt utvinning på lang sikt, samt anleggelse av støy- og innsynsvoll. De uttaler at de kan akseptere Klima- og miljødepartementets forslag til grensejustering forutsatt at det åpnes for at det går an å bygge støy- og innsynsvollen innenfor markagrensen for å skjerme Marka mot eksisterende drift.

Lørenskog kommune er enig i Klima- og miljødepartementets vurdering.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Når det gjelder ønske om å endre markagrensen for å sikre økt utvinning på lang sikt av hensyn til forutsigbarhet for bedriften og ivaretagelse av Oslos behov for pukk mv. viser departementet til at pukkverket ut fra dagens bruddgrense kan holdes i drift i 40-50 år. Departementet mener derfor at det ikke er riktig å gå videre med en grensejustering her nå. En slik grensejustering bør vurderes nærmere når ressursene innen dagens bruddkant nærmer seg en slutt. Det bør da foretas en vurdering av behovet for pukk i regionen veid opp mot inngrepet i markagrensen og de konsekvenser dette vil ha for Marka. Departementet opprettholder forslaget om å justere ut av Marka et mindre område på 13 dekar som går som en smal stripe ned langs markaområdet som er omtalt som "tunga" og som ligger ved siden av eksisterende drifts- og veiareal. I tillegg anbefaler departementet at eksisterende markagrense justeres slik at den følger bruddkanten for dagens uttak, som ligger litt innenfor dagens markagrense på enkelte strekninger.

Hole kommune

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet støttet ikke kommunens forslag om grensejustering ved Høymyr på Sollihøgda. Området som ønskes tatt ut er på 470 dekar. Departementet har vurdert at det ikke er hjemmel etter markaloven § 2 til en grensejustering på grunn av det store arealmessige omfanget.

Høringsuttalelser

Det er ikke kommet inn særskilte merknader til dette området i høringen.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Klima- og miljødepartementet opprettholder sin vurdering for dette området om at det ikke er hjemmel etter markaloven § 2 for forslaget kommunen fremsetter, og foreslår ingen grensejustering her.

Nittedal kommune

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet foreslo i høringsnotatet å justere grensen i to områder i Nittedal kommune, ved Aas gård ved Hakadal og ved Nittedal kirke.

Departementet støttet ikke kommunens forslag om justeringer sørvest for Kruttverket ved Rotnes, ved Slattum skole og barnehage, mellom Slattum barnahage og Bjønndalen bruk, vest for jernbanen ved Åneby, ved næringsområdet på Holum skog, Holterkollen hytteområde, Ørfiske hytteområde, Dalbekk skog hytteområde, Ved Askveien nord og ved Kirkebylia Sør.

Høringsuttalelser

Generelle uttalelser

Nittedal kommune fremhever at 70 % av kommunens areal er innenfor Marka, og at de derfor blir sterkt berørt av loven. Det vises til at med den forventede befolkningsveksten, vil det vil gå ut over jordbruksarealene dersom ikke markagrensen blir endret. Kommunen trenger flere boligområder.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Det er ikke kommet inn høringsinnspill til forslaget om grensejustering ved Aas gård ved Hakadal og ved Nittedal kirke. Departementet tilrår at disse forslagene opprettholdes og at grensen justeres slik det fremgår vedlagte forskrift og kart.

Når det gjelder kommunens forslag til justeringer ved Kruttverket ved Rotnes, Slattum skole og barnehage, mellom Slattum barnehage og Bjønndalen bruk, vest for jernbanen ved Åneby, ved næringsområdet på Holum skog, Holterkollen hytteområde, Ørfiske hytteområde, Dalbekk skog hytteområde, Askveien nord og ved Kirkebylia Sør, har høringsinstansene enten støttet departementets vurdering om å ikke justere grensen her, eller de har ikke kommentert disse områdene særskilt. For disse områdene viser departementet til vurderingene i høringsbrevet om at det ikke er hjemmel for eller vil være i strid med intensjonene i markaloven å ta områdene ut av Marka.

Områdene kommunen ønsker avsatt til boliger er på til sammen ca. 900 dekar (kommunen har et subsidiært forslag på ca. 600 dekar) og departementet mener dette ikke ligger innenfor det man kan kalle en mindre justering av markagrensen etter § 2. Deler av dette området ved Rotnes er begrunnet i knutepunktutvikling. I tillegg ønsker kommunen tatt ut ca. 1350 dekar hytteområder og noen mindre områder til blant annet næring og barnehage. Bygge- og anleggstiltak er i utgangspunktet forbudt i Marka, og et av lovens hovedformål er å sikre Marka mot gradvis nedbygging. Departementet vurderer derfor at markagrensen ikke kan endres gjennom justering etter § 2 for disse områdene. Det vises for øvrig til hva som er sagt om kollektivknutepunktutbygging under pkt 2, *Bakgrunn* ovenfor.

Klima- og miljødepartementet kan ikke se at det er kommet nye opplysninger som tilsier en endret vurdering for disse områdene og foreslår ingen grensejusteringer her.

Oslo kommune

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet foreslo å justere markagrensen i tråd med kommunens forslag i Kongeveien 30. Forslaget fra kommunen innebærer at et areal på 210 kvadratmeter tas ut av Marka, og tilsvarende areal legges til like ved. Departementet viser til at arealet som støttes justert har liten eller ingen verdi for friluftsliv eller markalovens øvrige formål.

Høringsuttalelser

Oslo kommune slutter seg til forslaget om en grensejustering tilknyttet eiendommen Kongeveien 30 ved at angitt areal utgår av Marka, men etter en nærmere vurdering at det er viktig at det tas høyde for at mulig fremtidig bruk av inngangspartiet til det delvis fredede underjordiske anlegget sikres, bl.a. i forhold til eventuell overbygging. Oslo kommunes forslag ønskes med dette moderert slik at markagrensen justeres ca. 2 meter mot vest. Arealet som foreslås lagt til Marka blir dermed noe mindre enn tidligere foreslått.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet støtter kommunes reviderte forslag. Departementet legger vekt på at det er snakk om en meget liten reduksjon av arealet som blir lagt til Marka og kan ikke se at det justerte forslaget vil få negative konsekvenser for hensyn markaloven skal ivareta.

Rælingen kommune

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet foreslo i høringsnotatet å justere grensen i ett område i Rælingen ved Blystadlia. Departementet foreslo en delvis justering av kommunens forslag.

Departementet støttet ikke kommunens forslag til justeringer ved Sandbekken, Løvenstad, Furukollen, Stormyrfeltet/Skogveien, Øgardshøgda og Kirkebyvegen.

Høringsuttalelser

Generelle uttalelser

Rælingen kommune opprettholder sitt opprinnelige forslag til justering av markagrensen, med unntak av delområdet Løvenstad der kommunen fremmer et justert forslag. Kommunen mener at forslagene som er fremmet vil innebære at areal som terrengmessig hører til Marka ville bli liggende innenfor markagrensen, mens areal som terrengmessig mer oppfattes som tilhørende boligområder legges utenfor markagrensen. Ingen av justeringene ble vurdert til å medføre at friluftslivs-, natur- og kulturverdier ville bli vesentlig skadelidende.

Rælingen kommune ønsket å komme tilbake til eventuelle større justeringer av markagrensen når arbeidet med ny arealdel til kommuneplanen skulle startes opp. Kommunen mener generelt at den forventede befolkningsveksten i regionen tilsier at det må bygges et betydelig antall boliger i Rælingen og viser til at mesteparten av kommunens areal ligger innenfor markagrensen. Nord i kommunen der behovet for utvikling av nye boliger er størst, går markagrensen helt ned mot eksisterende bebyggelse og hindrer en fornuftig utvikling av kommunen.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Når det gjelder kommunens forslag om grensejusteringer ved Sandbekken, Furukollen, Stormyrfeltet/Skogveien, Øgardshøgda og Kirkebyvegen, har høringsinstansene enten støttet

departementets vurdering om ikke å justere grensen, eller de har ikke kommentert disse områdene særskilt.

For områdene Sandbekken, og Løvenstad viser departementet til at det i utgangspunktet ikke anses å være hjemmel etter markaloven § 2 for å ta ut områder fra Marka for boligbygging og annen bebyggelse, da dette er i strid med intensjonene bak bestemmelsen og lovens formål.

Departementet opprettholder vurderingen for disse områdene og foreslår ingen grensejusteringer her.

For områdene Furukollen, og Stormyrfeltet/Skogveien viser departementet til at områdene omfatter spesielle naturverdier. Ved begge områdene ligger det dammer, og begge områdene har betydning for nærfriluftslivet. Det er derfor i strid med intensjonen bak markaloven § 2 å ta slike områder ut av Marka. Departementet viser til at slike områder bidrar til å ivareta markalovens formål. Ved Stormyrfeltet/Skogveien ligger det en skogsdam i området som er vurdert som svært viktig i Direktoratet for Naturforvaltning sin Naturbase, dvs. av nasjonal verdi. I dammen er det registrert småsalamander i 2001 som er klassifisert som nær truet på Norsk rødliste for arter 2010.

Klima- og miljødepartementet opprettholder sin vurdering for disse områdene og foreslår ingen grensejusteringer her.

For områdene ved Øgardshøgda og Kirkebyvegen innebærer kommunens forslag at noen områder legges til, og noen områder tas ut av Marka. Klima- og miljødepartementet har ved en nærmere gjennomgang av disse to områdene valgt å legge kommunens ønsker om grensejustering til grunn. Ved Øgardshøgda foreslås et friområde lagt inn i Marka, samt at et mindre område inntil eksisterende bebyggelse tas ut, totalt slik at 10,3 dekar tas inn i Marka. Ved Kirkebyvegen innebærer kommunens forslag at areal som terrengmessig hører til Marka legges innenfor markagrensen, mens areal som ligger til rette for eventuell annen utnyttelse legges utenfor. Totalt innebærer dette at 4,9 dekar tas ut av Marka. På denne måten rettes markagrensen ut og vil bedre følge terrenget slik at legitimiteten for grensen blir større. For dette mindre området som tas ut av marka er det ikke påvist mulige effekter av tiltaket på de hensyn markaloven skal ivareta, og det oppnås en bedre arrondering av markagrensen.

Områder i Rælingen som er særskilt kommentert i høringen

Blystadlia

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet foreslo at Blystadvegen og Blystadringen justeres ut av Marka slik at markagrensen blir liggende med en skulder på 1-2 m til veien.

Høringsuttalelser

Rælingen kommune mener at hele kommunens forslag kan sees på som en teknisk justering, da markagrensen ble foreslått lagt slik at terrenget som naturlig tilhører veiene her ville bli liggende utenfor Marka.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet kan ikke se at det er kommet nye opplysninger som tilsier en endret vurdering, og opprettholder sitt synspunkt om at det vil være i strid med intensjonen bak markaloven § 2 å ta hele området som kommunen foreslår ut av Marka. Departementet viser blant annet til at området som ønskes tatt ut av Marka omfatter Kongeveien som har verdi for friluftsliv og naturlig hører hjemme i Marka.

Departementet tilrår at dette forslaget opprettholdes i tråd med vedlagte forskrift og kart.

Løvenstad

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet støttet ikke kommunens forslag om justering av grensen for ca. 21,1 dekar. Departementet mente det vil være i strid med intensjonen i markaloven § 2 å ta ut områder av Marka for å kunne utvide eksisterende virksomhet eller bebyggelse som ellers ville vært forbudt etter markaloven. Departementet uttalte at bedre arrondering av tomte- og reguleringsgrenser i konkrete tilfelle ville kunne være grunn for justering. Departementet kunne imidlertid ikke se at det i dette tilfellet forelå opplysninger som tilsa behov for å ta hele det foreslåtte området ut av Marka. Departementet bemerket at kommunens forslag til justering ville berøre et område avsatt som friområde i kommuneplanen.

Høringsuttalelser

Rælingen kommune er spesielt opptatt av å kunne bygge ut boliger til eldre og nye sykehjemsplasser bak Løvenstadtunet og har derfor sendt inn et noe redusert forslag til grensejustering for dette området. Rælingen fremhever i høringsinnspillet at de har behov for 32 nye plasser til mennesker med demens i løpet av 2015 samt behov for å bygge ca. 40 nye boliger for eldre frem til 2017. Kommunen mener dette er en samfunnsnyttig utbygging som bør kunne godkjennes da påvirkningsgraden på friluftsliv anses som liten og det er ikke påvist mulige effekter på naturmangfoldet. I det reviderte forslaget har kommunen tatt ut arealet som er vist som friområde i arealdelen i kommuneplanen og en mindre del foreslås tatt inn i Marka. Kommunen viser til at Fylkesmannen har vært åpen for en justering av markagrensen i dette området, og at departementet har skrevet i høringsforslaget at i konkrete tilfeller vil bedre arrondering av tomte- og reguleringsgrenser kunne være grunn for justering. Kommunen mener det nye forslaget er en bedre arrondering av grensen som vil medføre en tosidig utnyttelse av planlagt vei bak Løvenstadtunet som vil gi kommunen plass til de antall sykehjemsplasser og boliger kommunen har behov for. Kommunen mener det reviderte grenseforslaget heller ikke vil oppfattes som et innhugg i Marka ettersom grensen følger terrengformasjonene.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Kommunen har fremsatt et revidert forslag til justering som er noe mindre enn det opprinnelige forslaget og som heller ikke berører friområdet. I tillegg foreslås et lite område tatt inn i Marka.

Departementet viser til Fylkesmannens uttalelse til det opprinnelige forslaget om at ”det her er et større areal avsatt til offentlig byggeformål rett utenfor markagrensen og at en justering her kan ha praktisk betydning for å sikre en god utnyttelse av området”. Rent generelt mener Fylkesmannen at bedre arrondering av byggetomter i markagrensen kan være grunn til grensejustering. Fylkesmannen viste også til at påvirkningen av friluftslivet i dette tilfellet var å anse som liten.

Som det fremgår av høringsbrevet er også departementet av den oppfatning at bedre arrondering av tomte- og reguleringsgrenser i konkrete tilfelle ville kunne være grunn for justering.

Departementet ser i dette tilfellet at kommunens reviderte forslag vil føre til en bedre arrondering av markagrensen på stedet og god utnyttelse av området. Området som kommunen i det reviderte forslaget foreslår å ta ut, anses å ha liten verdi for de hensyn markaloven skal ivareta. Forslaget har liten eller ingen betydning for naturmangfold. På denne bakgrunn foreslår departementet at grensen justeres i tråd med kommunens reviderte forslag.

Skedsmo kommune

Lahaugmoen

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet foreslo ingen grensejustering ved Lahaugmoen i Skedsmo kommune.

Departementet viste til at skytebaner er en aktivitet som ikke hører hjemme i Marka og at det fremgår av lovens forarbeider at nyetablering av skytebaner faller utenfor lovens formål og ikke lar seg innpasse i Marka. Området er dessuten stort og vil medføre et uheldig innhugg i Marka.

Høringsuttalelser

Skedsmo kommune har spilt inn et revidert forslag til grensejustering for anleggelse av ny skytebane. Arealet endres fra 101 til 52,5 daa men i samme planområde og med lik plassering, med begrunnelsen at bruk av anlegget til skiskytterstadion er lite sannsynlig. Arealet som nå søkes tatt ut av Marka vil være tilstrekkelig til å plassere et skytebaneanlegg på ca. 350 m x 150 m med minst like god støydemping som tidligere planlagte anlegg. Anlegget inkluderer parkeringsplass som også vil kunne benyttes til utfartsparkering.

Skedsmo kommunen fremhever at de ønsker å flytte den eksisterende skytebanen på Skjetten til Lahaugmoen for å kunne fjerne støy i forbindelse med dagens anlegg. Dette er støy som i stor grad sprer seg innover i Marka ettersom markagrensen går ved vollen bak skivene og utover tilgrensende boligområder. Det foreligger ikke fullverdige støysoneregninger for markaområdet rundt eksisterende bane på Skjetten, men med utgangspunkt i støyprofil for skytebaner har kommunen fått utarbeidet et kart for å visualisere støyutbredelsen. Skytebanen på Skjetten er ikke underlagt moderne støykrav. Det er beregnet støysoner for en mulig ny skytebane ved Lahaugmoen som vil måtte følge strenge krav til støyskjerming. Disse støysonene ble skissert inn på samme kart for å kunne gi sammenligningsgrunnlag. Det fremgår av kartskissen at støy under skyting fra dagens bane vil kunne spre seg over store deler av den nærliggende del av Marka og således kunne ha betydelig større negativ virkning for friluftslivet enn støy fra et nytt baneanlegg på Lahaugmoen.

Kommunen viser til støysoneregningen som viser at sonen for 70 dB fra dagens bane dekker så å si hele Skjettenåsen, som er den delen av Gjelleråsmarka som ligger på østsiden av E6. Dette er et forholdsvis lite område, men med potensielt mange brukere fordi store boligområder ligger tett inntil markagrensen. Kommunen fremhever at en fjerning av støyen her vil kunne ha stor betydning for opplevelsen av denne delen av Marka. Videre viser støyprofilen at sonen for 60 dB støy fra dagens bane også dekker store deler av resten av Gjelleråsmarka. Støyen fra banen får således betydning for alle brukerne av Gjelleråsmarka i

de omkringliggende kommuner, herunder Oslo der bydel Stovner grenser inntil Gjelleråsmarka i vest med ca. 30.000 innbyggere.

Skedsmo kommuner viser til at området rundt den planlagte banen er et mindre bebyggt område med tilsvarende mindre brukerpotensial som nærrekreasjonsområde. Kommunen argumenterer med at et nytt skytebaneanlegg bygget etter dagens krav vil gi en betydelig mindre støyspredning innover i Marka enn dagens anlegg. Det er ikke usannsynlig at støyspredningen innover i Marka fra den nye banen vil være enda mindre enn den skisserte fordi støyberegningene ble gjort for høringsforslaget som la til grunn et stort flerbruksanlegg. Etter en reduksjon av arealet i grensejusteringsforslaget, som kun skal benyttes til skytebane, vil støyvollene komme nærmere kulebanen som kan medføre ytterligere reduksjon av støy. Kommunen mener nedleggelse av eksisterende skytebane og oppføring av ny på Lahaugmoen vil være positivt for Marka og totalt sett føre til at betydelig mindre arealer i Marka blir berørt av skytebanestøy. Under skyting i dag er det begrensinger på bruk av deler av Skjettenkollen inntil dagens skytebane. Dette er restriksjoner som vil forsvinne med flytting av banen. Kommunen viser også til at en tilleggsgevinst er at boligområdene på Skjetten også vil få en betydelig støyreduksjon og således bedre bomiljø.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Etter en vurdering av de samlede virkningene for Marka støtter departementet kommunens forslag til grensejustering ved Lahaugmoen, under forutsetning av at eksisterende skytebane på Skjetten legges ned og at det ikke anlegges annen støyende aktivitet eller virksomhet på dette arealet som kan påvirke Marka negativt.

Departementet viser til at eksisterende bane ligger i et boligområde ved markagrensen og medfører betydelig skytestøy inn i Marka (Skjettenåsen og Gjelleråsen). På bakgrunn av opplysningene fra kommunen finner departementet det sannsynlig at en ny moderne bane ved Lahaugmoen bygget med dagens krav til støyskjerming vil gi betydelig mindre skytestøy enn eksisterende bane. Forutsatt at eksisterende bane legges ned, vil derfor flytting av banen fra Skjetten til Lahaugmoen føre til at den samlede støybelastningen i området reduseres. Resultatet for Marka og friluftslivet i Skjettenåsen og Gjelleråsen blir samlet sett bedre.

Departementet viser også til at kommunen i sitt høringsinnspill har halvert arealet som ønskes tatt ut av Marka til 52,5 dekar. Ved kun å bygge skytebane og ikke flerbruksanlegg er det, etter det kommunen har opplyst, ikke usannsynlig at støyspredningen vil bli mindre enn det som har vært skissert i høringsforslaget. Skedsmo kommune har i mange år har jobbet med å finne en alternativ plassering av skytebanen på Skjetten uten å lykkes. Området ved Lahaugmoen, rett bak arealet kommunen ønsker å ta ut av Marka, er regulert til industriområde. Det er ingen store eksisterende boligområder i nærheten og heller ikke lagt ut noen fremtidig boligområder i området i kommuneplanen.

Skjettenåsen er et mye brukt nærfriluftslivsområde i Marka som vil bli fritt for skytebanestøy dersom eksisterende bane legges ned. Stovner og Vestli bydel har stor befolkningkonsentrasjon, og ligger på motsatt side av Gjelleråsen i forhold til den planlagte skytebanen. Begge disse bydelene vil også få et støyfritt nærfriluftslivsområde. Skjettenåsen og Gjelleråsen utgjør tilsammen en relativt liten, isolert del av Marka og man må derfor være spesielt forsiktig med forvaltningen av området for ikke å forringe og minske Marka-arealet og friluftslivsmulighetene. Departementet mener at situasjonen både for de som går lengre turer og spesielt for nærfriluftslivet til Skjetten, Stovner og Vestli, vil bli bedre ved flytting av skytebanen fra Skjetten til Lahaugmoen.

Når det gjelder kunnskap om naturmangfold er det foretatt en utsjekk av områdene i Naturbase til Direktoratet for Naturforvaltning og i Artsdatabankens artskart, jf. at tiltaket berører natur. Det foreligger ikke kunnskap om truede eller nær truede arter i planområdet.

Departementet forutsetter at ved gjennomføring av ønsket grensejustering, skal en evt. ny skytebane bygges og lokaliseres (inkludert skyteretning) på den mest miljøhensiktsmessige måten, både når det gjelder støy, landskapshensyn og sikkerhet. Kommunen og tiltakshaver må bære evt. kostnader ved uforutsett problemer i forhold til bruk av området til friluftsliv og eller begrensning av skade på naturmangfoldet. En evt. ny skytebane må også driftes og brukes på en slik måte at man får de beste samfunnsmessige resultatene. Dette gjelder bl.a. åpningstider og type skyting etc.

Departementet støtter på denne bakgrunn kommunens reduserte forslag til grensejustering under forutsetningen at eksisterende skytebane på Skjetten nedlegges. En evt. ny skytebane på Lahaugmoen må gjennomgå vanlig planprosess etter plan- og bygningsloven og retningslinjene for behandling av støy i arealplanlegging skal legges til grunn i planleggingen. Departementet legger til grunn at utforming av og skyteretning på en evt. ny skytebane, skal medføre minst mulig skytestøy inn i Marka.

Ski kommune

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet foreslo i høringsnotatet å justere grensen i til sammen 14 områder i Ski kommune, ved Siggerud tettsted, Fiskestien, Lille Karlsrud, Skogstad/Sandvoll, Bondalsåsen/Vellumstadvika, Østre Solberg, Bøleråsen, strekningen Sagdalsbekken/Karlsrubbekken til Midtsjøvann, Midtsjøvann, strekningen Siggerudvegen ved Bjerke Østre og frem til golfbanen på Smerta, Smerta golfbane, strekningen Oppsandvegen øst for Myrbråten til Granerud skytebane, strekningen Granerud skytebane forbi Tyrigrava til Tomtervegen og krysset Siggerudveien/Vevlstadveien.

Departementet støttet ikke kommunens forslag om justeringer ved Taraldrud, skogkolonien Roland og Sørmarka kurs- og konferansesenter (LO-skolen) fordi disse områdene er store, og vil danne øyer inn i Marka. Det samme gjelder barnehagetomten ved Siggerudåsen. Å ta ut et område for tiltak som ellers ville være forbudt etter markaloven er ikke i tråd med intensjonen i lovens § 2. Departementet støttet heller ikke grensejustering for Gjedsjø skole og barnehage. Området er bare på 5 dekar, men en justering her vil innebære at det dannes en øy inne i Marka.

Høringsuttalelser

Generelle uttalelser

Ski kommune bemerker at departementet har imøtekommet alle kommunens forslag til områder som kan tas inn i Marka, men at departementet har innvendinger til flere av forslagene til områder som kommunen ønsket tatt ut av Marka.

I alt er ca. 623 dekar akseptert tatt inn i Marka, mens ca. 195 dekar aksepteres tatt ut av Marka. Dette har gitt en mer logisk og entydig grensedracting som vil gjøre det lettere å håndheve markaloven og se til at natur- og miljøverdiene i disse områdene blir ivaretatt på en best mulig måte. Endringene gir mer lesbare og naturlige grenser og bør bidra til en større allmenn forståelse av markaloven og markagrensen.

Grunneier, gnr. 62 bnr 1. har sent inn et forslag direkte til departementet om justering av markagrensen rundt sitt eksisterende pukkverk.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementets forslag om å justere grensen ved Fiskestien, Lille Karlsrud, Skogstad/Sandvoll, Bondalsåsen/Vellumstadvika, Bøleråsen, Sagdalsbekken/Karlsrudbekken, Midtsjøvann, Smerta golfbane og ved krysset Siggerudveien/Vevlstadveien, er enten støttet eller ikke særskilt kommentert av høringsinstansene.

Klima- og miljødepartementet tilrår at disse forslagene opprettholdes slik det fremgår av vedlagte forskrift og kart.

Når det gjelder kommunens foreslåtte justering ved Gjedsjø skole, som departementet ikke støttet i høringsbrevet, har det ikke kommet inn noen særskilte kommentarer til dette i høringen. Kommunens forslag vil medføre at det skapes en øy i Marka. Departementet opprettholder derfor sin vurdering for dette området og foreslår ingen grensejustering her.

Forslag til grensejustering fremmet av grunneier til gnr 62 bnr 1 som innspill til høringsrunden, var ikke en del av forslagene Ski kommune spilte inn forut for høringen. Departementet har vurdert forslaget men mener at det vil være i strid med intensjonen i markaloven § 2 å ta ut et område av Marka for utvidelse av eksisterende pukkverk. Markaloven er for øvrig ikke til hinder for at eksisterende pukkverksområder innenfor Marka kan utnyttes som før.

Områder i Ski som er særskilt kommentert i høringen

Taraldrud

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet har ikke støttet kommunens forslag om tilrettelegging av nytt næringsområde på begge sider av E6. Departementet har vurdert at det ikke er hjemmel etter markaloven § 2 til en grensejustering på grunn av arealmessig omfang og at det vil dannes en øy i Marka.

Høringsuttalelser

NHP Eiendom AS og Taraldrud Sameie v/Einar Holum støtter kommunens forslag om å justere ut av Marka et areal på 298 dekar ved Taraldrudkrysset. NHP Eiendom AS ønsker å etablere miljøbasert næring i form av Ski logistikk miljøpark i dette området, og argumenterer med at dette området egner seg godt til logistikkpark på grunn av beliggenhet og at dette vil ha store positive konsekvenser sett i miljø- og klimasammenheng. I tillegg til at Taraldrudkrysset er den ideelle beliggenheten for varedistribusjon i denne delen av Osloområdet som vil føre til mindre veitrafikk og færre ulykker, reduserte forurensinger fra veitrafikk og dramatisk mye mindre klimautslipp enn praktisk talt noen annen tilgjengelig etablering for et slikt logistikkcenter, vil det være mulig å oppnå en meget effektiv utnyttelse av spillvarme ved kjøling. I møte med Klima- og miljødepartementet 28. mai 2014, antydet NHP eiendom at det som alternativ til logistikkpark kunne være aktuelt med et døgnåpent vegserviceanlegg på området.

Taraldrud Sameie v/Einar Holum mener at begrepet ”øyer” ikke står nevnt i markalovens forarbeider jf. Ot. prop. nr 23 (2008-2009). Videre argumenteres det med at det er en svært liten naturopplevelse å oppholde seg i nærheten av E6, pga. av støy og forurensing, og det har turfolket tatt konsekvensen av. Taraldrud Sameie v/Einar Holum mener at den barrieren KLD henviser til er ikke E6 som veglegeme, men E6 og området rundt med støy og forurensing,

som er området Ski kommune har foreslått omregulert. Videre fremhever sameiet at nye næringsarealer for distribusjon og logistikk i deres område vil kunne føre til mindre forurensing totalt sett, og det området som er foreslått tatt ut av Marka er allerede så belastet av støy og forurensing, at det har liten verdi som friluftsarealer. Sameiet kan ikke se at KLD har tatt hensyn til bærekraftig utvikling i området og viser også til at markaloven § 2 ikke sier noe om størrelse på arealer som kan tas ut av eller inn i Marka.

Oppegård kommune er sterkt kritisk til Ski kommunes forslag om grensejustering ved Taraldrud. De mener en ytterligere næringsutvidelse her vil forsterke barrieren som E6 allerede er og forringe området rekreasjonsverdi. Det vises til at Taraldrud-Åsland er del av et svært viktig friluftsområde for majoriteten av Oppegårds befolkning og at dette er innfallsporten til Sørmarka og Østmarka for mange i kommunen.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet viser til sin vurdering innledningsvis om at bevaring av Markas grenser er et av formålene med loven, og at det ved innskrenkninger gjennom forskrift bare kan gjennomføres mindre justeringer av eksisterende grenser.

Klima- og miljødepartementet kan ikke se at det er kommet nye opplysninger som tilsier en endret vurdering, og opprettholder sin vurdering om at det ikke er hjemmel i markaloven § 2 for å ta ut dette området av Marka. Departementet foreslår derfor ingen grensejusteringer her.

Skogkolonien Roland

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet har ikke støttet kommunens forslag på grunn av områdets størrelse (85 dekar) i tillegg til at det vil etableres en øy i Marka dersom området tas ut.

Høringsuttalelser

Ski kommune er bekymret for videre forvaltning av skogkolonien Roland, som er et område som omfattes av en relativt detaljert reguleringsplan fra 2006. Dersom departementet opprettholder sin vurdering om at det ikke er hjemmel til å ta ut områdene, vil kommunen sende reguleringsplanen på nytt til fylkesmannen for stadfesting jf. markaloven § 8, slik at planen igjen blir operativ.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet opprettholder sin vurdering i høringsforslaget og foreslår ingen grensejustering her.

Sørmarka kurs- og konferansesenter (LO-skolen)

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet har ikke støttet kommunens forslag på grunn av områdets størrelse (69 dekar) i tillegg til at det vil etableres en øy i Marka dersom området tas ut.

Høringsuttalelser

Ski kommune er bekymret for videre forvaltning av Sørmarka kurs- og konferansesenter som ble regulert i 2008. Dersom departementet opprettholder sin vurdering om at det ikke er hjemmel til å ta ut områdene, vil kommunen sende reguleringsplanen på nytt til fylkesmannen for stadfesting jf. markaloven § 8, slik at planen igjen blir operativ.

Landsorganisasjon i Norge (LO) er eier av Sørmarka kurs- og konferansesenter. LO fremhever at det er viktig med mulighet for videre utvikling av senteret, for eksempel økt sengekapasitet for å sikre lønnsom drift. Dersom departementet mener det ikke er hjemmel etter markaloven § 2 for å ta ut området fra Marka, vil LO be Ski kommune oversende eksisterende reguleringsplan til fylkesmannen for en stadfesting jfr. Markaloven § 8, slik at det i fremtiden vil bli mulig å opprettholde forsvarlig drift av stedet uten at det vil komme ytterligere i strid med de hensyn markaloven skal ivareta.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet kan ikke se at det er kommet nye opplysninger som tilsier en endret vurdering, og foreslår ingen grensejustering her.

Siggerud tettsted

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet støttet kommunens forslag som gjaldt Siggerud bortsett fra et delforslag om å ta ut et område ved Siggerudåsen der kommunen ønsker å bygge ny barnehage.

Departementet vurderte at det ville være i strid med intensjonen i markaloven § 2 å ta ut områder for tiltak som ellers ville vært forbudt etter markaloven. Forslaget vil dessuten innebære at det skapes et uhensiktsmessig innhugg i markagrensen.

Høringsuttalelser

Ski kommune ber om at barnehagetomten ved Siggerudåsen tas ut av Marka. Siggerud skole bygges ut for å kunne ta i mot fremtidig økt elevtall. Det er viktig for Ski kommune å bygge en barnehage på angjeldende område. Dette vil gjøre det mulig å gi barnehageplass uten at barna må kjøres. Kommunen argumenterer med at pedagogisk sett vil det være gunstig om alle barn på Siggerud som ønsker det, kan gå i barnehage i skolens inntaksområde. Området er i kommuneplanen avsatt til nødvendig utbyggingsformål og ligger i tilknytning til eksisterende bebyggelse, og er ikke av større omfang enn at markagrensen bør kunne justeres her.

Klima- og miljødepartementets vurdering

I høringsforslaget vurderte departementet at det ikke er hjemmel til å ta ut området for barnehagen fordi det vil være i strid med intensjonen i markaloven § 2 om å ta ut områder for tiltak som ellers ville vært forbudt etter markaloven.

Departementet har imidlertid, etter en nærmere vurdering, likevel kommet frem til at ny barnehage på Siggerudåsen som beskrevet, bør kunne tillates. Området utgjør et lite areal og ligger mellom et boligfelt og en mindre vei. Anleggelse av barnehage på dette området kan ikke anses å være til vesentlig hinder for de hensyn markaloven skal ivareta. I tillegg vil dette være av stor samfunnsmessig betydning for kommunen. Barnehagen vil også, med sin nærhet til Marka, kunne gi gode opplevelser for barna og samtidig kunne fungere som et område for lek og aktivitet også etter vanlig åpningstid. På denne bakgrunn foreslår departementet at grensen justeres i tråd med kommunens forslag for barnehagetomten.

Fra Siggerudvegen ved Bjerke Østre og frem til golfbanen på Smerta

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Kommunen ønsket å justere grensen slik at det blir lettere å følge markagrensen. Det ble derfor foreslått at markagrensen legges til dagens grense for dyrket mark, totalt 66 dekar. Området omfatter landbruksarealer og noen gårdstun. Departementet støttet deler av forslaget

til kommunen, men mente at det ikke var hjemmel til å ta ut den nordre delen av forslaget på 30 dekar som ville medføre at det ble dannet et dypt innhugg i marka. Departementet bemerket i tillegg at landbruksvirksomhet kan videreføres innenfor Marka.

Høringsuttalelser

Ski kommune ber om at grensen justeres slik at kun Bjerkeholmen øst for Grøstadveien tas ut av Marka. Dette innebærer en reduksjon av kommunens opprinnelige forslag med ca. 17 dekar. Kommunen ser at å justere grensen rundt Bjerkeholmen vil innebære en kile inn i Marka, men mener likevel grensen fra Siggerudveien fortsatt bør følge kanten av dyrket mark på eiendommen Bjerke Østre, og deretter kan følge Grøstadveien frem til Neshøgda.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Etter en nærmere vurdering ser departementet at området av dyrket mark på eiendommen Bjerke Østre, som kommunen i høringsrunden ber om skal bli tatt ut av Marka, ikke skiller seg vesentlig ut fra de øvrige områdene som departementet støtter at tas ut av Marka. Selve området med dyrket mark er på ca. 5 dekar. Da arealet er lite og det etter det departementet kan se ikke vil ha konsekvenser for de formål markaloven skal ivareta om området tas ut av Marka, støtter departementet derfor likevel en grensejustering her.

Grensen følger eksisterende markagrense ned til gården Neshøgda og videre slik departementet foreslo i høringsforslaget, slik det fremgår av vedlagte kart.

Strekningen Oppsandsvegen øst for Myrbråten til Granerud skytebane

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet støttet ikke hele forslaget til kommunen. Departementet vurderte at det ikke var hjemmel etter markaloven § 2 for å ta ut den delen av grensejusteringsforslaget som går rundt Granerud skytebane, fordi det er et område som har et stort arealmessig omfang og som tillegg vil medføre et innhugg i Marka.

Høringsuttalelser

Kommunen tar KLDs avgjørelse til etterretning på bakgrunn av at markaloven ikke er til hinder for tiltak som bedrer forholdene for friluftsliv, for eksempel støy- og sikringstiltak rundt eksisterende skytebaner. Skytebanen vil ikke kunne utvides, men dette innebærer at det er aksept for nåværende bruk, og at markaloven vil ikke skape problemer for fortsatt drift.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet vil bemerke at en evt. støy- og sikringstiltak etter omstendighetene vil kunne være i samsvar med markaloven, forutsatt at tiltakene vil fremme de hensyn markaloven skal ivareta som friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Om dette vil være tilfelle ved Granerud skytebane må vurderes konkret når det blir aktuelt.

Departementet opprettholder sin vurdering i høringsforslaget og foreslår ingen grensejustering av den delen av kommunens forslag som går rundt Granerud skytebane.

Strekningen Granerud skytebane forbi Tyrigrava til Tomtervegen

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Departementet støttet kommunens forslag om å innlemme området på 41,6 dekar i Marka, og mente forslaget fremstod som en mer naturlig grense. Departementet kan ikke se at innlemmelse av ovennevnte areal vil medføre noen negative konsekvenser for de hensyn markaloven skal ivareta.

Høringsuttalelser

Ski kommune har spilt inn et nytt forslag som går ut på å legge øverste del av grensen mot øst for eksisterende markagrense, i stedet for i vest, slik opprinnelig forslag foreslår. Grunneier mener det er hensiktsmessig å legge grensen i eksisterende felles tømmerveg, som også er grensen mot naboen i øst, samtidig som tømmervegen ligger langs foten av Tyrigravåsen og definerer overgangen mot denne. Det nye forslaget vil medføre at et areal på ca. 27 dekar blir tatt ut av Marka, mens bare 17,3 dekar av det opprinnelige forslaget blir lagt til Marka.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet ser at det nye forslaget har et mer naturlig grenseforløp og støtter forslaget om å legge markagrensen i tømmerveien langs Tyrigravåsen slik kommunen har spilt inn.

Østfold

Hobøl kommune

Klima- og miljødepartementets høringsforslag

Kommunens forslag om grensejustering innebar at gårdstunene på Myrvoll, Burås, Kølabbånn og Unås ble lagt utenfor Marka. Totalt areal som ble foreslått endret var 166 dekar. Departementet fant at det ikke var hjemmel etter markaloven § 2 for kommunens opprinnelige forslag på grunn av områdets størrelse. Det ble også vist til at landbruksvirksomhet kan videreføres innenfor Marka, og forbudet mot bygge- og anleggstiltak gjelder ikke landbrukstiltak innenfor markagrensen.

Høringsuttalelser

Hobøl kommune fremhever at det var av vesentlig betydning for kommunen at tun som ble berørt av markagrensen ble liggende utenfor Marka. Hobøl kommune kan akseptere departementets forslag til endring av markagrensen fordi dette er blitt tatt hensyn til.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet har oppdaget at teksten i det offentlige høringsforslaget er uklar når det gjelder Hobøl. I beskrivelsen av hva departementet har foreslått justert ut, nevnes kun 2 gårder, mens på de medfølgende kartvedleggene vises et forslag om å trekke markagrensen rundt 4 gårdstun, på hhv. Myrvoll, Burås, Kølabbånn og Unås, slik at disse kommer utenfor Marka. Departementet ser at Myrvoll gård i sin helhet ligger i Marka, og at det således kan oppleves som lite hensiktsmessig og lite konsekvent at det godtas å justere ut gårdstunet til Myrvoll. Når det gjelder landbruksinteresser, er det ingen grunn i seg selv til å justere ut et areal, da bygge- og anleggsforbudet i markaloven § 5 ikke omfatter landbrukstiltak. Departementet opprettholder imidlertid grenseforslaget fra høringsnotatet slik det fremgår av kartvedleggene for å imøtekomme kommunen og skape legitimitet rundt markagrensen. Det vises til at departementet har godtatt mindre grensejusteringer rundt bebygde boligtomter andre steder, og at det ved vurderingen er blitt lagt vekt på de samlede virkningene av de aktuelle grensejusteringene i kommunen og i Marka som helhet. Det er ikke kommet inn noen innvendinger i høringsrunden til departementets forslag. Departementet tilrår derfor at

forslaget om å unnta gårdstunene på Myrvoll, Burås, Kølabbånn og Unås fra Marka, opprettholdes i tråd med vedlagte forskrift og kart.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Høringsuttalelser

Franzefoss Pukk AS viser i sin høringsuttalelse til Norges Geologiske Undersøkelse (NGU) sin rapport av 20.12.2009 som bl.a. sier at Oslo og Akershus er en tett befolket region som opplever en stor befolkningsvekst og derfor har tilhørende behov for investeringer i bygg og anlegg. Prognoser viser at det er behov for stor tilgang på grus og pukk på kort og lang sikt men at flere av de registrerte forekomstene i regionen allerede er båndlagt. De mener at en god tilgang kun kan sikres ved at de gjenværende tilgjengelige ressursene ikke legges under streng arealmessig båndlegging, men prioriteres til videre og fremtidig råstoffuttak. Det vil være en forutsetning at det på lokalt og regionalt nivå legges planer for en langsiktig og tilstrekkelig god tilgang på byggeråstoffer, uten at kostnader og utslipp øker. Det må tas grep for å sikre drift ved gjenværende anlegg, øke gjenvinningen og prioritere sluttbruk.

Nærings- og fiskeridepartementet mener at Feiring Bruks AS' forslag til grensejustering av Marka bør imøtekommes i størst mulig grad. NFD viser til at Feiring Bruk AS er en viktig leverandør av pukk og grus til Oslo og omegn. Det foreligger etter det de kjenner til, ikke gode alternativer eller planer for alternative forsyningskilder i Osloregionen de nærmeste årene. Dersom pukk og grus må fraktes over lengre avstander, øker dette både lokal forurensing, veislitasje og kostnader og gir økte kostnader for bygge- og samferdselsprosjekter i Osloområdet. Nærings- og fiskeridepartementet viser til Direktoratet for mineralforvaltning, som mener at de nåværende grensene for Marka vil svekke muligheten for fremtidig utnyttelse av betydningsfulle mineralressurser.

Både grunneiere og private aktører har avgitt høringsuttalelse hvor de viser bekymring for videre drift og utviklingsmuligheter for deres næringsvirksomhet. Det er spesielt frykt for at markaloven er til hinder for å drive tilleggsnærings til landbruk, utvidet landbruksaktivitet og videre drift og utvikling av pukkverk i Marka. I tillegg er det bekymring for at markaloven vil forårsake lengre behandlingstid for søknader.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Klima- og miljødepartementet mener at justeringer i markagrensen som foreslås i vedlagte forskrift og kart ikke vil medføre vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for staten, kommunen, grunneiere eller private næringsaktører.

For enkelte grunneiere innebærer vedlagte forslag at eiendommen, eventuelt deler av eiendommen (gjerne den bebygde delen) kommer utenfor Marka. Eiendommen, eller den delen av den som er tatt ut av Marka, vil da ikke lenger være underlagt markalovens bygge- og anleggsforbud eller krav om at kommune- eller reguleringsplaner for området må være i samsvar med markalovens formål. Forslagene innebærer dermed at det vil være mulig å gjennomføre større byggetiltak og andre tiltak på eiendommene enn det markaloven åpner for.

En del grunneiere har eiendommer som ligger delvis i og delvis utenfor Marka. Tiltak på eiendommene vil derfor reguleres av både plan- og bygningsloven og markaloven. Enkelte kommuner og grunneiere har ønsket eiendommer justert ut av Marka med denne begrunnelse. Dette gjelder særlig landbrukseiendommer. Forslagene er i liten grad imøtekommet av

departementet. Departementet viser til at landbrukstiltak uansett ikke omfattes av markalovens bygge- og anleggsforbud. I den grad grunneiere må forholde seg til to lovverk for en eiendom som ligger både i og utenfor Marka, viser departementet til at det primært er kommunens jobb å koordinere søknader etter begge lovverk. Kommunen gjør allerede dette i dag, også i andre saker som reguleres av andre lovverk som virker sammen med plan- og bygningsloven. Justering av markagrensen jf. vedlagt forskrift med kart, vil derfor i liten eller ingen grad medføre ekstraarbeid for grunneier og det er heller ikke forventet noen ekstra byrde i saksbehandlingen for kommunen.

Enkelte kommuner har anmodet om at områder tas ut av Marka for å åpne for fremtidig boligutvikling. I stor grad har dette vært ønsker fra kommunene om å ta høyde for forventet tilflytning/ befolkningsvekst på lang sikt, og kommunene har villet sikre områder for mulig boligbygging langt frem i tid. Forslagene er på grunn av de aktuelle arealenes størrelse, etter departementets syn klart utenfor det markaloven § 2 gir hjemmel for å justere ut gjennom forskrift. Grensejustering til slike formål anses videre å falle utenfor rammene til markaloven § 2, da loven skal beskytte nettopp mot slik utbygging. En utbygging begrunnet i slike hensyn må eventuelt skje gjennom lovendring. Kommunenes ønsker er derfor ikke imøtekommet på dette punktet. Det vedlagte forslaget vil etter departementets syn ikke få boligpolitiske konsekvenser.

Når det gjelder eksisterende boliger og boligområder i Marka, er loven ikke til hinder for vedlikehold og hensiktsmessig modernisering av eksisterende boliger innenfor Marka. Det er videre forutsatt i lovens forarbeider at det i samsvar med lovens formål kan gis bestemmelser i plan om spredt utbygging i tilknytning til eksisterende bebyggelse i Marka.

Klima- og miljødepartementet fremhever videre at markaloven ikke er til hinder for videre drift av eksisterende anlegg og næringsvirksomhet i eller i randsonen av Marka. Dette betyr at forslag til forskrift om grensejusteringer ikke vil ha konsekvenser for eksisterende næringsvirksomhet.

De pukkverkene som har søkt om justering av markagrensen har i dag virksomhet som ligger utenfor markalovens virkeområde. Justeringsaken har ingen betydning for eksisterende drift av disse. Når det gjelder de miljømessige konsekvensene og samfunnets behov for mineralressurser som pukk og grus, bør dette vurderes ved et senere tidspunkt når det foreligger tidsmessig mer nærliggende behov for vurdering av grensen. Markaloven § 2 åpner for at det kan gjennomføres flere runder av grensejusteringer.

Klima- og miljødepartementet

tilråd:

Forskrift om justering av markagrensen fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.